

DRAUGAS

2ND CLASS MAIL
July 28, 1994

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

Vol. LXXXV Kaina 35 c.

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, LIEPA - JULY 28, 1994

Nr. 145

Ūkių bendrovėse tebevyrauja kolūkinė tvarka

Vilnius, liepos 13 d. (LR) — Tris savaites Lietuvoje dirbo savanoriai, JAV ūkio vadybos specialistai David Ward iš Ilinoiso ir Douglas Duey iš Nevada, rašo „Lietuvos rytas“.

Svečiai analizavo Jonavos ir Trakų rajonų žemės ūkio bendrovių darbą. Pagal surinktus duomenis amerikiečiai bandys parengti pirmąjį žemės ūkio bendrovių racionalios veiklos projektą. Lietuva svečiai atvyko žemės ūkio konsultacinės tarnybos Trakų biuro kvietimu. Trakų rajone amerikiečiai daugiausia tyrė Semeliškių ir Beizonių žemės ūkio bendrovių veiklą.

Liepos 11 d. Trakų rajono savivaldybėje susirinkusiems žemės ūkio bendrovių vadovams ir kitiems žemės ūkio specialistams svečiai papasakojo savo išspūdžius ir bandė patarti, kaip vystyti bendrovių veiklą.

Ši kartą svečiai negalėjo konkrečiai patarti, kuo bendrovėms užsiimti, kad jų reikalai pagerėtų, nes, pasak jų, bendrovėse negalėjo gauti pakankamai duomenų ekonominei analizei atlikti. Be to, trys savaitės pernelyg mažas laiko tarpas perprasti jiems naujas žemės ūkio struktūras. Daug kas svečiams bendrovių veikloje nesužinota, todėl jie nenorėtų dabar lyginti vakarietiško žemės ūkio kooperatyvų su mūsų kėmis bendrovėmis.

Žemdirbiams sunku atsikratyti įprastinės galvosenos

Svečių nuomone, žemdirbiai negali atsikratyti įprastos senovinės tvarkos, todėl dabar bendrovėse vis dar egzistuoja kolchozinė tvarka. Bendrovėse svarbiausios šios problemos: darbo jėgos, gamybos efektyvumo, finansinės ir kūrimo paklausos ieškojimo rinkos savo gaminams (marketingo).

Specialistai iš JAV pastebėjo, kad bendrovių vadovai labai vargsta dėl darbo jėgos, nes, kaip jau minėta, žmonės į bendroves perėjo iš kolūkių, ir jų pažiūra į darbą beveik nepasikeitė.

Vadovai nesiryžta atleisti nereikalingų žmonių, o tai blogina ir taip sunkią bendrovių ekonominę padėtį. Daug lėšų skiriama atlyginimams, o darbo efektyvumas menkas. Svečiai siūlė atsikratyti seno mąstymo ir mąžinti nereikalingų darbuotojų skaičių, kitaip gerų rezultatų nebus.

JAV žemės ūkio kooperatyvuose dirbantys žmonės pragyvena iš gaunamos algos, o Lietuvoje bendrovių nariai turi papildomų pajamų iš pašalinės veiklos, todėl toks susidėjimas atsiliepia darbo efektyvumui, nes darbas bendrovėje — ne pagrindinis pragyvenimo šaltinis.

Trūksta informacijos pelninimumui spręsti

David Ward prisipažino, kad jam ne iš karto pavyko suprasti bendrovių veiklos pagrindus. Pasak jo, visi vadovai skundžiasi dėl menko pelno, bet nė vienas nėra kruopščiai pasiskaičiavęs, kodėl taip atsitinka.

Daugeliu atvejų užsiimama nepelninga veikla dėl nežinojimo, dėl informacijos trūkumo. Kam, pavyzdžiui, Trakų krašte auginti rugius, jeigu Jonavoje tai labiau apsimoka. Deja, bendrovės negauna informacijos, ką galėtų pelningiau auginti.

JAV žemės ūkio kooperatyvai turi sukaupę duomenų apie pelningus produktus, nuolat juos analizuoja ir koreguoja savo planus.

Lietuvos bendrovių vadovai daug laiko skiria smulkiesiems nurodymams, todėl neturi laiko ekonominiams planavimui. Vadovai neturi informacijos net apie jiems giminingų bendrovių veiklą, neanalizuoja tų bendrovių veiklos, kurioms geriau sekasi.

Tikruose kooperatyvuose visi nariai kontroliuoja

David Ward sakė, kad JAV ūkininkai taip pat skundžiasi dėl mažų žemės ūkio produktų kainų.

Tikri kooperatyvai nuo Lietuvos žemės ūkio bendrovių skiriasi tuo, kad ten visi nariai yra vartotojai ir kontroliuotojai. Kiekvienas yra suinteresuotas pelnu, nes žino, kokia dalis teks jam.

Svečių nuomone, jeigu bendrovė dėl finansinių sunkumų negali gyvuoti, jos vietoje reikia steigti kooperatyvą ir jungtis su maisto produktus perdirbinčiomis įmonėmis ir firmomis.

Paklausti, ką darytų paskirti bendrovių vadovais. David Ward ir Douglas Duey pasakė, kad savo veiklą pradėtų nuo ekonominės analizės, negaminantų tos produkcijos, kuri neduoda pelno. Galbūt bendrovė neužgintų mums įprastų kultūrų, o, pavyzdžiui, užsiimtų turizmu.

Liepos 15 d. prie Savanoriškosios Krašto Apsaugos Tarnybos (SKAT) respublikinio štabo Vilniuje atidengta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto skulptūra. Ši ažuolinių paminklų sukūrė skulptorius A. Kušlė. Prie paminklo — Vytautas Landsbergis.

Atitaisymas

Šiaulių burmistras 1941 m. Petras Linkevičius nebuvo nacių kolaborantas, kaip buvo parašyta š.m. liepos 23 d. „Drauge“. Per klaidą nekritiškai perdavėme visą žinutę apie nacių genocido paminėjimą Šiauliuose, kaip ją mums pateikė Lietuvos žinių agentūra Elta. Iš tiesų, kaip galima pasiskaityti Petro Linkevičiaus

Liepos 12 d. prasidėjo VIII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, padedant vainikus ant žuvusiųjų už Lietuvos laisvę kapų Antakalnio kapinėse Vilniuje ir malda prie Aušros vartų (nuotraukoje). Iš ten eisena patraukė į Katedros aikštę ir pakeliui sustojo prie Signatarų namo Pilies gatvėje. Vėliau arkikatedroje-bazilikoje Mišias laikė ark. J. A. Bačkis, pasveikinęs PLJK 54 dalyvius ir 56 atstovus iš Anglijos, Argentinos, Baltarusijos, Brazilijos, Estijos, JAV, Kanados, Kolumbijos, Latvijos, Moldovos, Rusijos, Ukrainos, Urugvajaus, Uzbekistano ir Vokietijos.

Lietuvos vyskupai prašo atšaukti naują bažnytinio turto gražinimo įstatymą

Vilnius, liepos 16 d. (LR) — Lietuvos Vyskupų Konferencija liepos 15 d. paskelbė raštą Lietuvos Respublikos vadovybei, kuriame prašo atšaukti naują įstatymą dėl nekilnojamo turto gražinimo religinėms bendruomenėms, rašo „Lietuvos rytas“.

Vyskupų Konferencijos pirmininko, Vilniaus arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio pasirašytame rašte reikiama susirūpinimas dėl kai kurių masinės informacijos priemonėse stipriai antireliginės kampanijos, atskirų Seimo narių tendencingų pasisakymų, iškreiptai interpretuojančių Bažnyčios interesus, jos teisėtą siekį susigrąžinti nekilnojamąjį turtą.

Labiausiai kelia nerimą šių metų Lietuvos Respublikos valstybės institucijų sprendimai, vienašališkai stabdantys Restitucijos akto vykdymą, pažeidžiantys šiuo Aktu deklaruotą Valstybės ir Bažnyčios bendradarbiavimo pariteto pagrindinį principą.

Katalikų Bažnyčiai nepriimtinas „Lietuvos Respublikos religinių bendrijų turto gražinimo tvarkos“ įstatymo projektas — toks, koks buvo pateiktas Seimui. Juo siekiama dviprasmiškai traktuoti 1940 m. įvykdytą nacionalizaciją, siekiama įteisinti neteisėtos bažnytinio turto privatizacijos padarinius, diskredituoti Bažnyčią.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos nuomone, pabrėžiama rašte, tik kantrus ir tolerantiškas dialogas padės sumažinti įtampos židinius, kilusius tarp Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir Lietuvos Respublikos valstybės institucijų. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 4 straipsnio 5 dalyje teigiama, kad bažnyčių bei kitų religinių organizacijų būklė gali būti nustatoma sutarimu, tad ir Bažnyčios interesus liečiantis įstatymas, Vyskupų Konferencijos nuomone, atsiminimuose, jis buvo rezistentas ir prieš nacių, ir vėliau prieš sovietus. Kaip tik iš dekingumo jam, žydai padėjo pasitraukti iš Lietuvos, kai sovietai jį buvo numatę trėmimui. Jis mirė 1981 m. Amerikoje.

ne, neturi būti priimtas, kol abi pusės — Bažnyčia ir valstybė — nesusitarė dėl pagrindinių restitucijos principų. Susitarime turėtų būti fiksuotos svarbiausios nuostatos dėl ateities įstatymų bei kitų norminių aktų, reglamentuojančių turto gražinimą Bažnyčios ir Valstybės santykiuose.

Lietuvos Vyskupų Konferencija yra pasirengusi atsakyti natūra to Bažnyčios turto, kurį privatizavo Lietuvos Respublikos piliiečiai, ir sutinka tartis su vyriausybe dėl kompensacijos už tą turtą.

Liepos 1 dieną išgaliojęs Lietuvos Respublikos Žemės įstatymas panaikino Lietuvos vyriausybės 1991 m. gruodžio 5 d. nutarimu suteiktas Bažnyčiai garantijas, kad bažnytinė žemė yra neprivatizuotina.

Vyskupų Konferencijos nuomone, bažnytinės žemės, kol bus pasiektas susitarimas dėl jų, turi būti neprivatizuojamos, dalis jų suteikta Bažnyčiai neatlygintinai naudotis.

Rašto pabaigoje prašoma Lietuvos Respublikos vadovybės neatidėliotinai apsvaistyti Lietuvos Vyskupų Konferencijos pasiūlymus dėl bendrųjų Katalikų Bažnyčios Lietuvos Restitucijos akto realizavimo principų, įvertinant bažnytinio nekilnojamo turto gražinimą bei santykių su kitomis Lietuvoje vykstančiomis socialinėmis ekonominėmis permainomis.

Prašoma sustabdyti Lietuvos Respublikos religinių bendrijų turto gražinimo tvarkos įstatymo projekto svarstymą, kol Lietuvos Respublikos vadovybė ir Lietuvos Vyskupų Konferencija susitars dėl svarbiausių Restitucijos akto realizavimo principų, taip pat pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos vyriausybės 1994.02.28 nutarimą nr. 146 „Dėl pastatų gražinimo religinėms bendruomenėms“.

Vilnius, liepos 15 d. (LR) — Lietuvos Prekybos ir Pramonės Rūmų Asociacijos prezidiumas liepos 14 d. su penkiais regioniniais savo organizacijos atstovais suderino seniai ruošiamą Lietuvos Respublikos prekybos, pramonės ir amatų rūmų įstatymo projektą.

Asociacijos prezidentas Mindaugas Černiauskas spaudos konferencijoje pažymėjo, kad dar pavašarį šio Lietuvos ūkiui itin svarbaus įstatymo projektas buvo pateiktas vyriausybei, tačiau išplėskusios diskusijos sutrukdė jį patvirtinti.

Kritikavo privalomą narystę

Didžiausių komentarų, pasak R. Černiausko, susilaukė įstatyme deklaruojamos privalomos įmonių narystės, santykių su valstybinėmis institucijomis ir prekybos registro nuostatos.

Tam tikrų nesutarimų būta, derinant projekte užfiksuotus Pramonės, Prekybos ir Amatų Rūmų veiklos principus su Lietuvos Pramonininkų Konfederacijos vadovais.

Įstatymo projekte numatyta, kad regioniniai Prekybos, Pra-

monės, bažnytinės žemės, kol bus pasiektas susitarimas dėl jų, turi būti neprivatizuojamos, dalis jų suteikta Bažnyčiai neatlygintinai naudotis.

Rašto pabaigoje prašoma Lietuvos Respublikos vadovybės neatidėliotinai apsvaistyti Lietuvos Vyskupų Konferencijos pasiūlymus dėl bendrųjų Katalikų Bažnyčios Lietuvos Restitucijos akto realizavimo principų, įvertinant bažnytinio nekilnojamo turto gražinimą bei santykių su kitomis Lietuvoje vykstančiomis socialinėmis ekonominėmis permainomis.

Prašoma sustabdyti Lietuvos Respublikos religinių bendrijų turto gražinimo tvarkos įstatymo projekto svarstymą, kol Lietuvos Respublikos vadovybė ir Lietuvos Vyskupų Konferencija susitars dėl svarbiausių Restitucijos akto realizavimo principų, taip pat pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos vyriausybės 1994.02.28 nutarimą nr. 146 „Dėl pastatų gražinimo religinėms bendruomenėms“.

Vilnius, liepos 15 d. (LR) — Lietuvos Prekybos ir Pramonės Rūmų Asociacijos prezidiumas liepos 14 d. su penkiais regioniniais savo organizacijos atstovais suderino seniai ruošiamą Lietuvos Respublikos prekybos, pramonės ir amatų rūmų įstatymo projektą.

Asociacijos prezidentas Mindaugas Černiauskas spaudos konferencijoje pažymėjo, kad dar pavašarį šio Lietuvos ūkiui itin svarbaus įstatymo projektas buvo pateiktas vyriausybei, tačiau išplėskusios diskusijos sutrukdė jį patvirtinti.

Kritikavo privalomą narystę

Didžiausių komentarų, pasak R. Černiausko, susilaukė įstatyme deklaruojamos privalomos įmonių narystės, santykių su valstybinėmis institucijomis ir prekybos registro nuostatos.

Tam tikrų nesutarimų būta, derinant projekte užfiksuotus Pramonės, Prekybos ir Amatų Rūmų veiklos principus su Lietuvos Pramonininkų Konfederacijos vadovais.

Įstatymo projekte numatyta, kad regioniniai Prekybos, Pra-

IŠEIVIJOS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TELEFONAS (312) 585-9500
TELEFAKSAS (312) 585-8284

JAV administracija džiaugiasi Estijos ir Rusijos sutartimi

Vašingtonas, liepos 26 d. — Telefoniniame pasikalbėjime su Jungtinio Amerikos Pabaltiečių Komiteto JBANC darbuotojais, JAV Nacionalinio Saugumo Komiteto pareigūnai Nick Burns ir John Beyrle išreiškė gilų JAV pasitenkinimą, kad Rusija ir Estija priėjo susitarimo dėl rusų kariuomenės išvedimo iš Estijos iki š.m. rugpjūčio 31 dienos. Kaip jau rašėme, antradienį Maskvoje Estijos ir Rusijos prezidentai Lennart Meri ir Boris Jelcin pasirašė kariuomenės išvedimo sutartį. Kaip praneša JBANC, nebuvo jokių specifinių susitarimų nei dėl Estijoje pasiliekančių Rusijos kariuomenės pensininkų, nei dėl branduolinių povandeninių laivų bazės Padilskio uoste. Buvo tačiau susitarta, kad sekantį kelių dienų laikotarpį abi šalys susiderės taisyklas.

JBANC tuomet JAV pareigūnų paklausė, kaip dabar stovi JAV Senato pravesta McConnell pataisa užsienio lėšų skirstymo įstatymui, pagal kurią lėšų skyrimas Rusijai priklauso nuo jos kariuomenės išvedimo iš visų Baltijos šalių iki š.m. rugpjūčio pabaigos. John Beyrle pasakė, kad administracija, žinoma, netrukdyš šios pataisos vykdymui, bet nebelaiko jos reikalinga užtikrinti Rusijos kariuomenės išvedimą iš Baltijos šalių iki rugpjūčio pabaigos. Beyrle pasakė, kad prezidentas vertėu asmeniškai, privačiai norėtų veikti prezidentą Jelciną ir mano, kad viešas spaudimas turi priešingą poveikį, kai yra taikomas rusams. Administracija, tačiau pripažįsta JAV Kongreso teisę pareikšti savo poziciją, pravedant McConnell pataisą. Clinton administracija apibū-

dina JAV prezidento vaidmenį kaip moderatoriaus tarp Estijos ir Rusijos. Šiame vaidmenyje prezidentas aiškiai abiem pusėms pasakė, kad jos iš tiesų yra daug labiau suartėjusios savo pozicijoje, negu jos tuo metu manė. John Beyrle, kuris yra rusų, ukrainiečių ir Eurazijos reikalų direktorius Nacionalinėje Saugumo Taryboje, priminė, kad prezidentas aktyviai gynė Baltijos šalių interesus nuo pat savo kadencijos pradžios. Daugelio pavyzdžių tarpe jis nurodė ir JAV skirtą 160 milijonų dolerių Rusijoje butams statyti iš Baltijos šalių išvykstantiems rusų karius.

Prezidentas taip pat pranešė, kad JAV skiria 2 milijonus dolerių radioaktyvaus užteršto valymui Estijoje esančioje Padilskio laivyno bazėje, kad estai nesijautų palikti vieni tvarkyti su rusų kariuomenės palikta radioaktyviai užteršta aplinka.

Beyrle taip pat patvirtino, kad JAV ir toliau remia Baltijos šalis, net ir po Rusijos kariuomenės išvedimo. „Turime vilti, kad Baltijos šalys orientuosis į Vakarus, kurie ir yra jų natūrali orientacija. Mūsų dėmesys bus telkiamas į skatinimą prekybos ir investicijų Baltijos šalyse“, jis sakė. Jis kalbėjo ir apie Baltic Enterprise Fund, kuris Vašingtone pirmą posėdį susitiko kaip tik antradienį, liepos 26 d., ir apie organizuojamą konferenciją apie investicijas Vidurio ir Rytų Europos (kurio tarpe yra Baltijos kraštai) šalyse, kuri vyks Vašingtone vėliau šiais metais.

Valdžios lešomis paremta 10 leidinių

Vilnius, liepos 15 d. (LR) — Nepriklausomos Spaudos Remimo Fondas savo posėdyje liepos 13 d., kuriam pirmininkavo Lietuvos Radijo ir Televizijos valdybos pirmininkas Laimonas Tapinas, skyrė 90,000 litų įvairiems leidiniams.

Posėdžio dalyviai nutarė skirti nuo 5,000 iki 14,000 litų leidiniams „Gimtinė“, „Gimtoji kalba“, „Kultūros barai“, „Lietuvos sparnai“, „Literatūra ir menas“, „Logos“, „Saulėtekis“, „7 meno dienos“, „Voruta“ bei „Žurnalistų žinios“.

Fondas neskyrė lėšų taip pat paramos prašiusiems septyniems leidiniams — „Kardas“, „Lietuvos Jeruzalė“, „Žvaigždutė“, „Tėviškės žinios“ ir kitiems.

Pasak L. Tapino, šiais vyriausybės skirtais pinigais buvo numatyta paremti kultūros ir šviečiamuosius leidinius. Posėdžio dalyviai svarstė, kiek svarbūs šie leidiniai Lietuvos kultūrai bei pačių leidinių finansinę būklę.

KALENDORIUS

Liepos 28 d.: Botvydas, Ada, Inocentas, Kintibutas. 1922 m. JAV pripažino Lietuvą de jure.
Liepos 29 d.: Šv. Motta, Lozorius sesuo; Feliksas, Olavas, Mantvydas, Beatričė.

LIETUVOS VYČIŲ VEIKLA

ISPŪDINGA VIEŠNAGĖ TĖVYNĖJE

Šiemet birželio 12-29 d. Lietuvos Vyčiai suorganizavo ekskursiją į Lietuvą, į Pasaulio lietuvių dainų šventę. Tėvynės važiavo 62 vyčiai ir draugai. Ekskursiją koordinavo Robertas Boris.

Liepos 6 d. Vilniuje, Gedimino kalno papėdėje, vyko folkloro vakaras, kuriame dainininkai iš visų Lietuvos kampelių džiugino aukštaitišką, žemaitišką, dzūkų, suvalkiečių dainą, šokėjai – senovinių šokių. Gedimino kalne galėjai pasiklausyti istorinių-karinių dainų, Katedros aikštėje vyko vakaronė, kurią vedė žymi dainininkė Veronika Povilionienė. Tuo pačiu metu šventės svečiai galėjo paragauti senovinių lietuviškų valgių, išgerti giros ar alaus, nusipirkti įvairiausių rankdarbių, audinių, keramikinių bei gintaro dirbinių.

Liepos 7 d. visi skubėjome į Kauną, į iškilmingą šventės atidarymą. Kauno Karo muziejaus sodelyje įvyko oficialus šventės atidarymas, po kurio tūkstantinė dalyvių bei žiūrovų minia patraukė į Kauno Dainų slėnį. Dainų diena, kaip ir prieš daugelį metų, nuaidejo per Kauną ir jo apylinkes galingu ir darniu visų dainininkų chorų. Dirigavo Lietuvos, JAV, Kanados chorų dirigantai.

Liepos 8 d. Vilniaus Kalnų parke vyko Ansamblių vakaras. Dalyvavo daugiau kaip tūkstantis dainininkų ir šokių, sužavėję ne tik daina, ar šoku, bet ir savo spalvingais, puikiais tautiniais kostiumais.

Liepos 9 d. tūkstančius žiūro-

vų į Vilniaus „Žalgirio“ stadioną sutraukė Šokių dienos pasirodymai. Buvo pristatyti ir pagerbti šokių vadovai, savo gyvenimą paskyrę šokiui. Pirmos šokių šventės vadovai netgi pašoko šoki „Lineliai“.

Paskutinįją šventės dieną pradėjome šv. Mišiomis Vilniaus arkikatedroje, po kurių dalyviai ir svečiai su plakatais ir vėliavomis žygiavo Gedimino prospektu į Vingio parką. Baigiamajame koncerte dalyvavo per 15,000 dainininkų iš viso pasaulio, 50 orkestrų (1,200 muzikantų) ir apie 50,000 žiūrovų. Klausėme mišrių, moterų, vyrų chorų, orkestrai šauniai grojo maršus, polkas, valsus. Šventė buvo pabaigta fejerverku.

Visomis šventės dienomis Vilniaus senamiestyje vyko įvairios tautodailės parodos, mugės bei koncertai, kurie ir senamiesčio kiemečius priviliojo pašokti ar padainuoti ne vieną šventės svečią.

Be šventės renginių Lietuvos Vyčiai turėjo galimybių aplankyti Šiaulius, Kernavę, Trakus, Panevėžį, Rumšiškes, Klaipėdą, Nidą, Palangą (kur liepos 4 d. piknikė pažymėjo Amerikos nepriklausomybės dieną), Tytuvėnus (kur klausėsi žymaus ansamblio „Polifonija“ koncerto). Visa grupė džiaugėsi galėjusi aplankyti savo tėvų ir senelių žemę. Daug keliavusių pirmą kartą susitikimo su savo gimimais. Dar ilgai mūsų atmintyje neišnyks dainų šventės ir tėvynės vaizdai.

Regina Juškaitė

Lietuvos Vyčių 112 kuopos susirinkime pranešimų susidomėjusios klausosios Šv. Kazimiero vienuolijos ses. Teresa Papis ir Elizabeth Zibas.

LIETUVOS VYČIAI IR NAŠLAIČIAI

Marquette Parke viekančios Lietuvos Vyčių 112 kuopos paskutinis prieš vasarą susirinkimas š.m. birželio 21 d. vyko Nekalto Prasidėjimo parapijos saleje.

Valerija Stanaitis, Lietuvos Vyčių 112 kuopos narė, globoja vieną našlaitį Lietuvoje.

Vyčiai ruošiasi savo organizacijos 81-ajam metiniam suvažiavimui, š.m. rugpjūčio 4-7 d. vyksiančiam Čikagoje. Šiame susirinkime buvo svarstomi kuopos einamieji reikalai.

Lietuvos Vyčių kuopos visoje Amerikoje yra organizuotai įsijungusios pagalbėti Lietuvai. Vienur rūpinamasi vaistų ir medicininių reikmenų bei įrankių tiekimu ir jų siuntimu Lietuvon, kitur organizuojamos JAV gydytojų specialistų kelionės Lietuvon.

Lietuvos Vyčių 112 kuopa or-

ganizuoja pagalbą našlaičiams Lietuvoje. Kuopos pirmininkė Vida Sakevičiūtė susirinkime labai gražiai aptarė šį reikalą ir supažindino su viešnia Birute Jasaitiene, kuri apibūdino JAV LB Socialinių reikalų tarybos komitetą „Lietuvos našlaičių globa“. Komitetui pirmininkauja dr. Albina Prunskienė, o Lietuvoje – Gražina Landsbergienė. Komitetas našlaičius Lietuvoje remia pagal JAV-se labai populiarią „foster - a - child“ programą. Komitetas prašo – kviečia globėjus, kurie išpažtų per metus sumokėti 150 dol. našlaičio išlaikymui. Šiuo metu tokiu būdu jau globojama daugiau negu 220 našlaičių. Našlaičių globėjų nuolat gausėja.

Julija Zakarka, Lietuvos Vyčių 112 kuopos narė, susirinkimo metu suorganizavo našlai-

Eleonora Kasputis, veikli Lietuvos Vyčių veikloje, 112-tos kuopos susirinkime.

Prof. Vytautis Landsbergis St. Petersburg, Floridoje, lankantis. Iš k. – P. Vaškeleienė, J. Mikaila, R. Mikailienė, Vyt. Landsbergis, Vyt. Dubauskas, A. Grigaitienė ir K. Grigaitis.

LIETUVIŲ TELKINIAI

DETROIT, MI

BALFO METINĖ IŠVYKA

BALFO 76-to skyriaus metinė išvyka sekmadienį, rugpjūčio 14 dieną, vyks „Pilenų“ stovykloje, netoli Manchester, Michigan. Bus skanaus maisto ir įvairių gėrimų. Tai puiki proga pabendrauti gamtoje. Veiks įvairūs laimės žaidimai ir loterija. BALFO 76-to skyriaus valdyba, kuriai vadovauja Šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas, kviečia visus Detroito ir apylinkių lietuvių savo atsilankymu paremti labdaros organizaciją. Aukos ir laimikius laimėjimams prašoma ištikti Onai Šadeikienei arba Vladui Staškui.

KUN. K. SIMAIČIO MIRTIES METINĖS

Buvusio Šv. Antano parapijos klebono kun. Kazimiero Simaičio, 1993 m. rugpjūčio 9-tą dieną mirusio Lietuvoje, mirties metinės Šv. Antano bažnyčioje bus paminėtos sekmadienį, rugpjūčio 7-tą dieną, 10:30 šv. Mišių metu. Per Mišias vargonais gros muz. Stasys Slizys, sugrįžęs iš Lietuvos. Po Mišių, parapijos saleje bus pusrūčiai. Į Mišias ir pusrūčius kviečiamai visi Šv. Antano parapijos parapijiečiai ir buvę a.a. kun. Simaičio draugai bei artimieji.

Im

ST. PETERSBURG, FL

PROF. VYTAUTAS LANDSBERGIS ST. PETERSBURGE

Tėvynės sąjungos Floridos skyriaus, kuriam vadovauja V. Dubauskas, birželio 13 d. suurošė susitikimą su prof. Vytautu Landsbergiu.

V. Landsbergis buvo atvykęs į Utah ir grįždamas atgal į Lietuvą sustojo Miami, kur jam buvo suruošti pasimatymai su amerikiečiais ir vietos lietuviu. Ta proga jis sutiko atvykti į St. Petersburgą. Pranešimui Klube susirinko arti 300 asmenų. Profesoriui pasitiko klubo pirm. M. Šilkaitis ir TS narė, šio pasimatymo rengėja, Janina Gerdvilienė. Publika, pagerbdama svečią, sustojusi gausiai plojo.

Savo gana ilgame pranešime, prelegentas prisiminė lietuvių susiklausymą ir didelę vienybę siekiant pilnos nepriklausomybės. Paminėjo mažiau žinomus dalykus, susijusius su sausio 13 ir kovo 11 dienomis. Plačiau sustojo prie Seimo ir prezidentinių rinkimų. Išskėlė kai kurias detales ir apgailestavo LDDP netinkamą vadovavimą. Kalbėjo apie nusikaltamumo problemas ir paaiškino planuojamo referendumo tikslus. Visi paaiškinimai ir iš jų išplaukiantys išvados buvo pristatytos

čiams Lietuvoje paramos vą. Atsirado net 14 asmenų, kurie išpažtų gėloboti po vieną našlaitį, o kiti sudėjo nemažą sumą aukų našlaičių paramai. Našlaitiai Lietuvoje bus laimingi radę tokius gerus globėjus – dėdes ir tetas Amerikoje.

Birutė Jasaitienė

DETROIT, MI

išsamiai ir nuosekliai. Dalyviai pranešimą išklauė su deramu rimtumu. Po pranešimo kilo daug idomių paklausimų, kurių dauguma buvo pateikti raštu. Vyt. Landsbergis bandė į klausimus atsakyti, bet, dėl laiko stygiaus, tik dalis jų buvo atsakyta. Pertraukos metu (laikė kavutės), dar daug asmenų klausinėjo V. Landsbergį jiems rūpimais, kartais asmeniškais klausimais.

Penktą valandą, užsisakę bilietus vakarienei, buvo pakviesti į mažąją salę. Prie apvalių stalų susėdo arti šimtas asmenų. Pietus paruošė E. Purtilienė su padėjėjomis. Po vakarienos Aleksas Vaškelelis pateikė trumpą apžvalgą apie tai, kaip mes V. Landsbergį vertiname išsivijoje. Po to Jurgis Mikaila paskaitė prisiminimus iš pirmųjų Vilniaus radijo pranešimų Klube apie įvykius Lietuvoje. Klubu vardu sveikino pirm. M. Šilkaitis. Vytautas Landsbergis, padėkojęs visiems už malonų jo priėmimą šioje apylinkėje, perskaitė saleje neatsakytus klausimus, duodamas atitinkamus atsakymus. Pabaigai apie Tėvynės sąjungą kalbėjo Floridos skyriaus pirmininkas Vytautas Dubauskas. Po pranešimo buvo renkamos aukos Tėvynės sąjungai. Surinkta 761 doleris. Vėliau, pridėjus vakarienos pelną, Tėvynės sąjungai buvo perduota 1,679 doleriai.

TĖVO DIENA KLUBE

Birželio 19 dieną, po sekmadieninių pietų, buvo prisiminta Tėvo diena. Kalbėjo kun. dr. E. Gerulis. Savo paskaitoje kun. Gerulis palygino, kaip Dievas Tevas suprantamas mahometonų, hebrajų ir krikščionių religijose. Tie palyginimai, taip pat nurodymai kiek kartų tėvo vardas, ryšium su Dievu, yra minimas Senajame ir Naujajame Testamentuose buvo idomūs ir informuojantys. Po paskaitos feljetoną apie tėvą ir jo autoritetą senovės Lietuvoje ir dabar paskaitė Stasys Juozapavičius.

SVEČIAS IŠ GUDIJOS

Birželio pabaigoje dr. Juozui Petrikui kviečiant, pas jį dviejų savaitių atostogoms atvyko jo pusbrolio sūnus kun. Jeronimas Petrikas. Jis šiuo metu yra paskirtas Gervėčių parapijos, Gudijoje, klebonu. Liepos 3 d., sekmadienį, kunigas Jeronimas asistavo šv. Mišiose ir pasakė turiningą pamokslą. Vėliau, po pietų Klube, kun. Petrikas kalbėjo apie savo parapiją, jos

Detroito „Žiburėlio“ mokinukai darbo metu. Iš k. – Dainius Gaška, Linas Kasputis, Aleksa Miškinytė ir Liana Butkūnaitė.

Nuotr. Tauros Underienės

vargus, gudus, ten gyvenančius lietuvių ir jų vargus. Esama keletą lietuviškų kaimų, tačiau visi gyvena labai vargingai ir retas atsilanko į bažnyčią, dalinai dėl to, kad neturi transporto priemonių arba neįstengia nusipirkti benzino. Jų tarpe jaučiamas nusivylimas, neviltingas stoka iniciatyvos. Be to, yra ir daug mišrių šeimų. Paramos negaunama, nes, nei Lietuva, nei Gudija neturi atliekamų lėšų. Kun. J. Petriko pranešimas visus sudomino ir buvo maloniai išklaušytas, bet papildomų klausimų neatsirado, gal daugiau dėl to, kad jau buvo vėlyva popietė.

Mečys

WORCESTER, MA

A.A. VIKTORIJA ALYTIENĖ

Birželio 30 d. savo namuose amžinu miegu užmigo Viktorija Alytė. Vėlonė buvo gimusi Lietuvoje. 1951 m. atvyko į JAV ir apsigyveno Worcesterį. Per 80 metų šiame pasaulyje išėjo ilga kelią, kuris nebuvo vien rožėmis klotas, bet ir dygiais erkščiais nusagstytas. 1965 m. mirė vyras Simonas Pumeris ir Šv. Kazimiero parapijos mokyklą lankanti dukrelė Danutė. Kokį širdies skausmą pergyveno našlė-motina. Po keletos metų ištekėjo už Juozo Alytos. 1977 m. mirė ir jis. V. Alytėnė šiuose skaudžiuose gyvenimo smūgiuose nepalūžo; ją stiprino gilus tikėjimas ir pasitikėjimas Dievu.

Priklaušė keletai organizacijų. Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopai statant paminklą „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ ji ne tik aukojo, bet rinko aukas ir iš kitų asmenų. Buvo labai darbšti ir visada savanoriškai įsijungdavo (kol sveikata leido), į organizacijų darbus. 1986 m. Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopai sesė Viktorija apdovanojo Šaulių Žvaigždės medaliu. Ilgametė narė LARK Moterų Sąjungos 5-tos kuopos ir Nek. Marijos Prasidėjimo vienuolijos rėmėjų skyriaus. Seselės iš Putnam, Conn. atvyko į laidotuves. Priklaušė ir lietuvių Labdaros draugijai.

A. A. V. Alytėnės kūnas buvo pašarvotas Jono Kazlausko laidotuvių namuose.

Liepos 1 d. vakare Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa suruošė atsisveikinimą, kuriam vadovavo ir žodį tarė LŠSI Trakų rinktinės ir Dr. V. Kudirkos šaulių kuopos sekr. Janina Mišauskienė. Šv. Kazimiero parapijos vikaras kun. Antanas Nockūnas, MIC, sukalbėjo rožinį. Atsisveikinimas baigtas Marijos giesme.

Liepos 2 d. V. Alytėnės kūnas palydėtas į Šv. Kazimiero para-

DRAUGAS

(USPS-161-000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$90.00. Foreign countries \$100.00. Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėti, atžymima, iki kada yra užsimokejęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	½ metų	3 mėn.
JAV	\$90.00	\$50.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$100.00	\$55.00	\$35.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$50.00	\$35.00	\$25.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$55.00	\$35.00	\$30.00
Užsakant į Lietuvą –			
Oro pastu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	
Paprastu pastu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00	\$35.00	

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Jūs grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos prisiunčiamos gavus prašymą.

pijos bažnyčią, kurios vėlonė buvo uoli parapijietė. Šv. Mišias koncelebravo vikaras kun. A. Nockūnas, MIC (jis sakė ir pamokslą). Kartu su Aušros Vartų parapijos kleb. kun. Alfonsu Volungiu. Giedėjo parapijos choras, vadovaujamas vargonininkės Onos Valinskienės. „Ave Maria“ solo giedėjo solistas Valerijonas Roževičius.

Po pamaldų amžinam poilsui nulydėta į Notre Dame kapines, kuriose prie kapo duobės paskutinį religinį patarnavimą atliko šv. Mišias koncelebravusieji kunigai.

Vėlonės liūdi dvi dukters – Teresė Pavilauskienė, gyvenan-

ti Kanadoje, ir Irena Savickienė – Worcesterį; abi su šeima, aštuoni vaikaičiai ir kiti giminės. Irenos Savickienės globojama motinėle užbaigė savo gyvenimo dienas. Visi pamaldų dalyviai buvo pakviesti polaidotuviams pietums į Maironio Parką.

Nesakome Tau miela sese Viktorija Sudiev, bet tik iki pasimatymo, nes ir mūsų gyvenimo laivas kasdien artėja prie Amžinybės uosto į kurį vieną dieną iplaukęs amžiams sustos... o tada vel mes susitiksime Amžinojo Tėvo namuose į kuriuos Tave išlydėjome. Išleis Viešpaties ramybėje.

J.M.

DALIA E. CEPELE, D.D.S.

DANTŲ GYDYTOJA
7915 W. 171st
Tinley Park, IL 60477
(708) 614-6871
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-unto diplomu, lietuviams sutarkys dantis už prienamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. Susitarimui (kalbet angliškai) tel. 708-422-9260

Kab. 312-735-4477;

Rez. (708)246-0067; arba (708)246-6581

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ – NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą

Pirmd. 3 v. p.p. - 7 v. v. antrd. 12:30-3 v.p.p.
trečd. uždaryta, ketvd. 1-3 v.p.p.
penkt. ir šešt. 9 v.r. - 12 v.p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(312) 778-6969 arba (312) 489-4441

DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
GYDO ODOS AUGLIUS, ZAIZDAS IR
IŠSIPLĖTUSIUS KOJŲ VENAS
KOSMETINE CHIRURGIJA

DR. JOVITA KERELIS

Dantų Gydytoja
3315 W. 55th St., Chicago, IL
Tel. (312) 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708)552-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 v. v.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(312) 778-6969 arba (312) 489-4441

DR. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
gydymas bei chirurgija
5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
Tel. 312-585-1955

172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
708-941-2608

Valandos pagal susitarimą

Vakara ir savaitgaliais tel. 708-834-1120

DR. S. LAL

SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS
7722 S. Kedzie, Chicago 60632
Tel. 312-434-2123
Pirmd. 2 v. p.p. - 7 v.v., antr. 9 v.r. - 12.
ketvd. 12 - 4 v. p.p., penkt. 12 - 6 v.v.

LINAS A. SIDRYS, M.D.

Ophtalmologas/Akių Chirurgas
9930 S. Ridgeland Ave.,
Chicago Ridge, IL 60415
708-636-5622
4149 W. 63rd St.
312-735-7709

Kab. tel. (312) 471-3300

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, Ill. 60652

Cardiac Diagnosis, Ltd.

Marquette Medical Building
6132 S. Kedzie
Chicago, IL 60629
Tel. (312) 436-7700

RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.

S. PRASAD TUMMALA, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

Optometristas (Kalba lietuviškai)
Tikrina akis, pritaiko akinus
2618 W. 71st St.
Tel. (312) 737-5149
Val. pagal susitarimą

Palos Vision Center, 7152 W. 127th St.

Palos Hgts, Ill. Ktv. val. 3-6 v.v.
Tel. (708) 448-1777

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS
CHIRURGIJA IR GYDYMAS
6132 S. Kedzie
Val. antr. 2-4 v.p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p.
Šešt. pagal susitarimą

Vizitai apmokami Medicare

Kabineto tel. (312) 776-2880

Namų 708-448-5545

Priklaušė Holy Cross ir

Palos Community ligoninėms

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.

Specialybė – Vidaus ligų gydytojas
Kalbama lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (312) 585-7755

ARAS ŽLOBA, M.D.

AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS

Good Samaritan Medical Center-

Naperville Campus

1020 E. Ogden Ave., Suite 310,

Naperville IL 60563

Tel. 708-527-0090

Valandos pagal susitarimą

KOVA PRIEŠ NUSIKALTIMUS

Pokalbis su Lietuvos Generaliniu prokuroru
Artūru Paulausku

RASA RAZGAITIENĖ

— Jūs jau penkti metai einate Generalinio prokuroro pareigas. Ką Jūs laikote lig šiol svarbiausiu pasiekimu?

— Kiekvienas metai turėjo savo kokią nors svarbiausią tikslą. 1990-91 metais reikėjo kovoti su visa išlikusia sovietine prokuratura, kuri mums kenkė ir visapet stengėsi mūsų darbą išskaldyti. Tai buvo ne vien tik teisinė, bet ir politinė kova už visos Lietuvos atstatymą, atkūrimą. Buvo perspynę ir politiniai, ir teisiniai dalykai, ir mes kovojome apskritai už savo likimą. 1992 metais jau buvo visai kiti dalykai svarbūs. Buvo pradėtos baudžiamosios bylos dėl tu, per pusantrų metų padarytų, veiksmų tyrimo. Tuos visus pasireiškimus, kurie per pusantrų metų buvo nukreipti į Lietuvos valstybingumą, reikėjo iširti. Po to jau 1992 metais pabaigoje, aš per televizorių pasakiau, kad Lietuvoje susiformavo nusikalstamos grupuotės, susivienijimai, kurie turi pakankamai tvirtą hierarchiją, turi tvirtus ryšius su valdžia ir kad susikuria mafijos tipo organizacijos, su kuriom reikia rimtai kovoti. 1993 metais galime pavadinti gal šiek tiek mūsų pasimetimo ir daugiau supratimo, kas įvyko, metais. Nuo 1993 metų vidurio prasidėjo mūsų aktyvi kovos su nusikalstamom grupuotėm, atsirado prevencinis bei kiti įstatymai. Kitaip tariant, kiekvienas metai turi savo žuodį.

— O 1994 metai?

— Nuo metų pradžios mes apsisprendėm, kad reikia daryti teisinę reformą. Reikia reformuoti teismus, prokuratūrą, sukurti naujus baudžiamojo ir civilinio proceso kodeksus. Ir vėl yra nauji uždaviniai, ir kiekvienais metais yra savi sunkumai. Aš nepasakyčiau, kad lengvėja darbas, gal net atvirkščiai — jis sunkėja.

— Kodėl, Jūs nuomone, Lietuvoje nėra lig šiol pasisekę patraukti atsakomybės tuos asmenis, kurie vadovauja mafijai, ar valdžios pareigūnus, kurie su jais bendradarbiauja?

— Todėl, kad nėra parodymų. Jeigu mes operatyvine prasme informacijos gauname, tai teisme reikia rimtų parodymų, o nusikalčiai paprastai nenori išduoti savo vadų, nes supranta, kad jiems nuo to jokių

lengvatų nebus. Išdavęs savo vadą, jis pats rizikuoja, kad gali būti sunaikintas ar kitokiu būdu pašalintas. Kitaip sakant, yra baimė. Ir šiandien mes negalim užtikrinti tiems liudytojams ir net daugumai liudytojų, apsaugos, nes šiuo metu tokios galimybės neturime. Yra ruošama vyriausybės programa, kaip užtikrinti liudytojų ar nukentėjusių apsaugą, bet vis tiek čia viskas daugiau nutarimų lygyje.

— Kaip apilai sekasi kova su mafijos apraiškom Lietuvoje?

— Jeigu per tuos, sakykim, daugiau pusantrų metų, kai mes turėjome ir politinių problemų, gal tas buvo šiek tiek išleista iš akiračio ir per tą laiką, aš taip bent manau, susiformavo nusikalstamos struktūros. Atsidarė sienos, visokie draudimai buvo panaikinti, pradėjo kurtis rinkos ekonomika. Be abejo, susidarė geros sąlygos tokioms organizuotoms grupėms. 1992 metų pabaigoje jau išryškėjo, kad susikūrė tokie nusikalstami susivienijimai, kurie pajėgūs daryti įtaką politikai. Apie tai buvo kalbėta, prakilbėta ir nuo kalbų pradėta prie darbų pereiti. Pirmą buvo sukurti įstatymai, po to buvo pradėta juos taikyti.

— Aš manau, kad 1993 metais suskaldėm, o kai kur iš vis pavyko likviduoti, apie trisdešimt nusikalstamų gaujų. Šiandien tyrimai vyksta apie penkiolika gaujų. Aš pasakyčiau, kad šita vidutinį ir žemiausią lygį mes išmokom neutralizuoti, traukti atsakomybėn, perduoti teismams ir didelės problemos jau dabar nėra, bet mūsų tyrimai aukščiau nepakyla. Mes negalime prieiti prie pareigūnų, su kuriais jie turi ryšį, su valdžios, su teisėsaugos pareigūnais, su kuriais jie bendrauja. Kitaip tariant, patrauktų atsakomybėn šitokių asmenų tarpe dar nėra.

Dabar jau yra paruoštas naujas baudžiamojo proceso įstatymų paketas, kur kalbama apie galimus sandėrius tarp gaujos dalyvių ir teisėsaugos darbuotojų. Vadinasi, prokurorui suteikiama teisė netraukti baudžiamam atsakomybėn žmogaus, jei jis padėjo išaiškinti nusikalstamą grupę ar davė parodymus, apkalbindamas save arba kurį kitą savo gaujos dalyvį. Manau,

Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras Artūras Paulauskas.
Nuotr. R. Razgaitienės

kad, priėmus tokius įstatymus, mes galėsime palypti laiptais aukščiau ir pradėti persekioti ne vien tik tuos vidutinius gaujos dalyvius, bet ir jų vadeivas, ir netgi tuos, su kuriais jie palaiko ryšius valdžioje. Manau, kad čia bus antras labai svarbus etapas mūsų kovoj.

— Ar galėtumėte pateikti šiek tiek statistikos apie nusikaltimus Lietuvoje?

— Žiūrint į praėjusio pusmečio statistiką, bendras nusikalstamumo lygis mažėja. Jau mes turime pastovią tendenciją kiekvienais mėnesiais mažinti nusikaltimų lygį. Per 1994 pirmąjį pusmetį užregistruota 18% mažiau nusikaltimų. Absoliučiais skaičiais — tai 5,800 nusikaltimų mažiau. Bet čia visuomet reikia žiūrėti į nusikaltimų struktūrą. Mažėja tokie nusikaltimai, kaip valstybinio turto vagystės. Galima paaiškinti, kad mažėja ir valstybinis turtas — daug privatizuojama ir pan. Bet mažėja ir asmeninio turto vagystės: vagiama mažiau iš butų, iš transporto priemonių. Toks rodiklis yra gan neblogas. Tačiau didėja sunkių nusikaltimų skaičius. Nerimą labai kelia tyčinių nužudymų skaičius. Tas skaičius metai iš metų auga ir dabar turime už pusę metų 230 nužudymų per visą respubliką. Tai sudaro 50% daugiau, negu iš praėjusių metų to paties laikotarpio. Didėja ir tokių rūšių nusikaltimai, kaip atvirosios vagystės, plėšimai. Štai tai mums kelia susirūpinimą. Nors bendras nusikaltimų lygis mažėsnis, bet

sunkių nusikaltimų lygis didėja.

— Kokia būtų padidėjimo priežastis?

— Sunku paaiškinti. Pas mus apskritai šiuo metu labai mažai tyrinėjimo. Tyrinėja žurnalistai, mokytojai, bet kriminologinių tyrimų, kuriuos teisininkai, specialistai, psichologai darytų, yra labai mažai ar visai dar nėra. Aš galiu remtis tik savo patirtimi, savo darbo praktika, daugiau nieko. Sakykim, kodėl didėja tyčinių nužudymų? Aš manau, kad žmonės buvo psichologiškai nepasiruošę susidurti su ekonomika, su kuria jie dabar susidūrė. Daugiau kaip pusę nužudymų yra dėl pinigų, vadinasi, dėl ekonominių interesų. Tai skolas, skolų negrąžinimai, skolų išmušinėjimai; tai žemės, tai grąžinti namai. Visa tai žmogų prislegia psichologiškai taip stipriai, kad jis negali kitaip išspręsti savo problemų, kaip nužudydamas savo priešininką. Mes tokių atvejų turime didėjančių skaičių. Aš tas priežastis paaiškinu labai paviršutiniškai, bet pagrindinė priežastis yra pinigai.

— Ar Jūs galėtumėte palyginti Lietuvoje įvykusių nusikaltimų lygį su kitų kraštų?

— Daugiausiai galėčiau palyginti su kitais Baltijos kraštais. Pavyzdžiui, žiūrėti kiek yra padaroma nusikaltimų 10,000 gyventojų. Lietuvoje dešimčiai tūkstančių gyventojų yra padaroma 70 nusikaltimų, Latvijoje — 79, o Estijoje — 113. Vadinasi, Lietuva iš visų šitų valstybių vis tiek atrodo geriausiai.

(Bus daugiau)

RŪPINASI NUSIKALTIMAIS

P. PALYS

Su susidomėjimu ir nerimu Lietuvos spaudoje skaitome apie ten vykstančius įvairius kriminalinius nusizengimus, kurių prieškarinėje Lietuvoje nebūtume net ir sapnavę! Per daug stebėtis nereikėtų. Va, kad ir Vokietija, kuri buvo žinoma, kaip darbštumo, tvarkingumo ir didelio drausmingumo kraštas, ir jos veidas pradeda keistis. Dabar ir vokiečių spaudoje pilna žinių apie šalyje vykstančius įvairios rūšies kriminalinius nusizengimus. Ypač esančios veiktos gaujos, atklaidusios iš Rytų Europos valstybių, kurių pagrindinis tikslas — brangių mašinų vogimas. Labai dažnai nukentčia užsieniečiai ir azylų prieglobosio siekia pabėgėliai. Nereti atsitikimai, kada nukentėti tenka vyresnio amžiaus, o net ir luosiemis asmenims.

Paskutiniu laiku didelio tirazo dienraščyje „Bild — Zeitung“, didelėmis raidėmis pasirodė užrašai apie dažnėjančius nužudymus. Dėl to policijos uniijos vadas pareikalavo, kad būtų padidintas policijos kontingentas. Net ir Vidaus reikalų ministras Manfred Kanther išreiškė susirūpinimą dėl pradedusių pavojingai kilti kriminalinių nusikaltimų.

Praėjusiais metais vakarinėje Vokietijos dalyje nusikaltimų skaičius pakilęs 2,7%. Situacija rytinėje dalyje esanti dar blogesnė. Ten nusikaltimai pakilę iki 30%. Statistika, kurią yra paruošę Berlyno, Hamburgo ir Tuebingeno kriminologai rodo, kad vienas trečdalis Vakarų ir pusė Rytų Vokietijos gyventojų yra įsitikinę, jog jie gali nukentėti gatvėse nuo užpuolimų.

Padidėjęs moterų išprievartavimas. Pagal policijos pranešimus, 1993 m. Vakarų Vokietijoje buvo užregistruota 8,3 išprievartavimų iš 100,000. Tačiau, sakoma, tai nesątikras skaičius, nes ne visi išprievartavimai būna raportuojami. Kovojant su tos rūšies nusikaltimais, Vokietijos miestuose buvo patalinami lapeliai, kuriuose moterys įspėjamos, kaip nuo tokių pasikėsinimų apsisaugoti.

Praėjusių metų laikotarpyje Vokietijos miestų gatvėse buvo užpulta ir nukentėjo 25,000 asmenų. Užregistruota 7,000 įsibrovimų į bankus, lošimų namus, benzino stotis. 3,000 kartų apipiešta privatus namai, o gatvėse 8,000 moterų dienos metu neteko savo rankinukų. Laikraščiuose rašoma, kad net

Kelionė į lavonų šalį

Atrodo, kad baigiantis dešimtajam šimtmečiui vis dažniau vyksta apokaliptiški įvykiai, kuriuos žiniasklaida beveik su pasigardžiuimu brukte bruka į kiekvienus namus. Iš tam tikro taško žvelgiant, televizijos bei spaudos reportažai yra geras būdas atkreipti dėmesį į baisiąsias žmonijos nelaimes (gamtos ar pačių žmonių sukurtas), bet nuolatinis šiurpių vaizdų transliavimas atbukina sąžinę ir jausmus, ugdo neįtaurumą kančioms. Taip ir pagalvoj: jeigu Hitlerio laikais būtų televizijos žurnalistai su savo filmavimo aparatais įleisti į koncentracijos stovyklas, mirties kameras, krematoriumus, ar visas pasaulis būtų taip pat apipiltas siela stingdanciais vaizdais?

Deja, anuomet nebuvo komunikacijos satelitų ir žydrųjų ekranų kiekvienoje namuose, be to, naciai, kaip ir bolševikai, stengėsi nuslėpti savo nežmoniškumą, apgaubdami jį įvairiaspalvė propagandos uždanga. Tačiau kažkur pasamoneje sukrebžda nerami mintis, o jeigu tie koncentracijos lagerių vaizdai ir būtų parodyti pasauliui, ar pasaulis būtų tikrai reagavęs ir pasistengęs žmonių naikinimą sustabdyti, žudytus nubausti?

Daug mėnesių kasdien buvo skaičiuojamos karinio smurto aukos buvusioje Jugoslavijoje. Tas karas kėlė pasibaisėjimą dar ir dėl to, kad vakarykštį draugai ir kaimynai, metų metais taikiai gyvenę šalia vieni kitų, staiga tapo aršiausiais priešiniais ir be jokio sąžinės graužimo atliko neapsakomus žiaurumus. Visa tai vyko pasaulio akivaizdoje ir vis tiek to pasaulio akys užsimerkė, kad nematytų siaubo, ausys užsidarė, kad negirdėtų šauksmo, o iširdys liko neįtaurios žemės drebėjimams. Niekas niekuomet nedavė logiško atsakymo į klausimą: dėl ko taip ilgai delsta? Nors yra sukurios atsakinęjos organizacijos, pvz., Jungtinės Tautos, į kurias veržiasi įstoti didžiosios ir mažos valstybės, pridedamos viena kita remti, padėti, taikiai sugyventi, bet tie pažadai neverti popieriaus, ant kurio surašyti. Žodžiai lieka žodžiais, o tikrovė keliauja smurto, žiaurumo, brožudystės ir prievartos keliu. Agresoriai į žodžius nekreipia dėmesio.

4,655 kartus nusikaltimai buvo padaryti panaudojant šaujamąjį ginklą. Vokietijos gyventojai, kurie

Tačiau joks kitas konfliktas tarp tautų ar etninių grupių nenusiaubė šios planetos, kaip įvykiai Ruandoje. Jeigu kas norėtų tikėti pranašystėmis, galėtų tvirtinti, jog tai pradžia pasaulio pabaigos. Ar kada, išskyrus galbūt viduramžių juodąjį marą Europoje, buvo kur tokia lavonų šalis? Ar pasaulis matė tiek kančios, asarų, žiaurumų ir neapykantos, kaip Ruandoje? O viso to kentėjimo priežastis taip ir lieka neaiški. Bežiūrint žinių televizijoje, sunku nusakyti skirtumą tarp Tutsi ir Hutu giminės žmonių — jie labai panašūs. Tačiau Hutu gyventojai išžudė apie 500,000 Tutsi žmonių; o dabar atėjo eilė žudytojams, nes šiuo metu laimi Tutsi. Konfliktas pagimdė per 2 mil. pabėgėlių. Toks masinis žmonių egzodas dar niekad nebuvo užregistruotas žmonijos istorijoje.

Pabėgėlius persekioja ne vien priešinai, bet badas, ligos ir mirtis. Susigrūdę stovyklose be mažiausių higienos reikalavimų, be švaraus geriamo vandens, daugelis su negyjančiomis žaizdomis — smurto liekanom — vargšai žmonės krinta kaip musės rudenį. Sakoma, kad žmogus ten miršta kas minutę.

Ir visa tai vyksta taip pat pasaulio akivaizdoje. Kodėl nėra greitos reakcijos? Kodėl delsiama ištieti pagalbos ranką? Kodėl Amerikos juodieji, kurie savo šaknų ieško Afrikoje ir yra tokie greitai visus kaltinti rasine diskriminacija, priešinasi pagalbos siuntimui savo rasės gentainiams Ruandoje? Ko taip ilgai laukė JAV prez. Clintonas, kuris labai mėgsta sėsti į malūnsparnį ir paskradyti virš apsemtų laukų Mississippi deltoje ar Georgia valstijoje, apžiūrėti žemės drebėjimo sugriautą Kaliforniją? Ar dėl to, kad Ruandos plotuose nėra brangių žemės turtų, o žmonės „nepavojingi“ ir neturi įtakos pasaulio politikai? Jeigu mūsų prezidentas išsiruostų kelionei į tą lavonų šalį, nereikėtų ilgai galvoti, ar pagalbos siuntimas Ruandos žmonėms yra „kišimas“ į to krašto vidaus politiką, nereikėtų klausyti nei Kongreso leidimo. Čia ne užsienio politikos supratimo stoka, o paprasto humanizmo, jautrumo žmonijos kančioms trūkumas.

didžiavosi savo krašte vyravantią tvarką, drausmę ir įstatymų gerbimą, staiga pasijuto nesaugiai.

NEBUVO LEMTA ŽŪTI

JUOZAS KULIUKAS

ATSIMINIMAI

11

Po kiek laiko vėl turėjau eiti maisto parsinešti. Kai vakare grįžau, koja nekaip atrodė — buvo sutinus. Jokių vaistų niekas nedavė, turėjome persiršti patys. Bandožai buvo persisunkę krauju. Kai bandožas numėčiau, pamaciau, kad aplink žaizdą gal tūkstančiai utelių susipietę. Buvo tikrai šiurpu matyti. Pasakiau, kad kitą dieną kas nors kitas turės maistą parnešti.

Rytą pasižiūrėjome vienas į kitą. Buvo tik viena išeitis: likti alkanais, arba man eiti. Visų žaizdos labai blogai atrodė, o mano — galbūt geriausia. Vėl išėjau. Vienas iš mūsų grupės turėjo sužeistą petį, tai jis panorėjo eiti drauge. Sako, gal ras kokį daktarą, kas nors duos vaistų arba bent švarių raiščių, jis padėsias ir maistą parnešti.

Kelias buvo labai duobėtas ir slidus. Vargšas paslydo, matyt, smarkiai užsigavo petį ir turėjo grįžti. Likau vėl vienas. Pirmiausia užėjau į sanitarijos punktą. Laimė, kad ten rado daktarą. Apžiūrėjo koja, pamatė, kad bandožai krauju permirkę ir pilni utelių. Jis pasiėmė sanitarą, liepė išvalyti žaizdą, atnešti švarių bandožų. O taip pat išakė grįžti su manim prie visos grupės ir pažiūrėti, kaip kiti sužeistieji laikosi.

Mes ten buvome maždaug savaitę. Per tą laiką pradėta geriau organizuotis. Kartą visus susaukė į didesnį namą. Komisarai įsakė sudaryti visų sąrašus. Vienas

kareivis priėjo prie manęs. Iš sykiio nebepažinau, kad tai mano būrio būrininkas Valiukas. Jis ir sako:

— Kuliukai, ką gi tu čia veiki?

Išklausinėjo, kur esu apsispyjęs, ar ir jam ten nėra vietos prie kitų.

Nors prisiminiau, kad jis buvo anksčiau pasakojes, kad lietuviai enkavedistai buvo labai žiaurūs, gaudė Lietuvos karininkus bei aukštesnius valdininkus, mėginusius pereiti per sieną į Vokietiją, galėjau jo ir nepriimti. Bet jis tikrai labai blogai atrodė, buvo sužeistas ir nugarkauli, nelabai gerai valdė rankas. Pasakiau, kad gali eiti su manim, nes vietos visiems užteks.

Netrukus tuos, kurie galėjo vaikščioti, nuvežė į pereinamąją karo lauko ligoninę, kuri buvo įkurta didelėje palapinėse. Visur buvo pilna sužeistųjų, bet tvarka jau geresnė. Retkarčiais perėjo žaizdas ir davė vaistų. Iš ten po kiek laiko nuvežė į geležinkelio stotį, susodino į traukinį ir išvežė į Tula.

Čia visus aptvarkė, davė kitus apatinius drabužius, nukirpo plaukus, daktaras patikrino visą sveikatą, perrišo žaizdas. Patalpino dideliame name, nors jis neatrodė kaip ligoninė. Užlipom į antrą aukštą. Tai buvo didelė palata, panaši į kazematą, su dviejų aukštų mediniais narsais. Jokio patalo. Turėjom gulėti ant pliku narų. Ten buvo gana daug sužeistų, maistas labai blogas. Apačioje buvo fabrikas, kur gamino šovinius ir visokius ginklus.

Po kelių dienų nuvežė į geresnę ligoninę. Kaip ir anksčiau — turėjau nusirengti, išmaudę, apkirpo, pakeitė visą aprangą. Tačiau viską atliko gailėstingose sesutė. Palatoje lovos baltos, su paklodėmis, pagalviukai minkšti. Atėjęs daktaras patikrino žaizdas, vėliau valgyti atnešė į lovą.

Kai aš tik padėjau galvą ant pagalvės, tai ir užmigau. Kiek ilgai miegojau, nežinau. Pribudino sesutė ir pasakė, kad pusręčiai jau prie lovos. Taip buvo kasdien: sesutė pažadina, liepia nusiprausti ar vėl ką, o po to vėl miegu. Gal kokias tris dienas nežinojau, ar rytas, ar vakaras. Tikrai, kol gyvas būsiu, nepamiršiu tokio malonumo, kai nebuvo nei utelių, dar minkšta, švari lova. Atrodė, kad esu rojuje. Geriau ir būti negalėjo.

Bet viskas ilgainiui praėina. Gal po kokios savaitės ligoninę uždarė. Aš buvau likęs tik vienas porą paskutinių dienų, tai sesutės mane labai lėpino, buvo geros.

Nuvežė į kitą ligoninę. Ten buvo sunkiai ir lengvai sužeistų. Pasirodė, kad ligoninėje buvo ir keletas 16-tos divizijos sužeistųjų. Viršininkas turėjo viršilos laipsnį. Iš karto maniau, kad tai koks komisaras. Pasirodė, jog tai Lietuvos kariuomenės viršila, malonus ir gabus karys. Jis gerai sugyveno su viršiliniu ligoninės gydytoju, dėl to jo dar nepasiuntė į frontą. Buvo kalbama, kad gydytojas seniai ligoninėje dirba ir labai nekenčia komunistų.

Viršila visą ligoninę tvarkė. Vėliau gerai su juo susipažinau. Jis turėjo nemažai pažįstamų ir mane supažindino su merginomis. Apylinkėje buvo likę labai mažai jaunų vyrų, tai turėjau pasisekima. Mane dažnai pasiūsdavo į miestą, ką nors parnešti iš sandėlių. Gaila, kad tuose sandėliuose nebuvo galima daug ko iškombinuoti.

Dažnai praedavau pagal pravoslavų cerkvę. Matydavau, kad daug žmonių — civilių ir kariškių — eina į cerkvę. Kaip tik tuo laiku buvo rusų pravoslavų Velykos, tai ir aš užėjau į cerkvę. Ji buvo pilna žmonių. Taip gražu viduje, labai gražiai giedoję per pamaldas. Tikrai

buvo labai graudu, nes prisiminiau, kaip namie, o vėliau Vilniuje, eidavom į bažnyčią, ypač švenčių metu. Man pirmą kartą teko matyti cerkvę ir džingausi, kad Stalinas dar nebuvo spėjęs sunaikinti visų maldos namų.

Atėjo pavasaris. Netoli ligoninės buvo parkas, tai vakarais išeidavome pasivaikščioti, susitikti su merginomis. Viršila turėjo neblogą uniformą, o aš neturėjau jokių antpečių, tad niekas nežinojo, kokį laipsnį turiu.

Kartą atėjo du lietuviai, vienas karininko uniforma, kitas civilis. Matyt, kokie komisarai. Jie visus apklausinėjo. Manęs civilis klausė, kur gyvenau Lietuvoje, ką dirbau. Pasakiau, kad buvau ūkininkas, tai jis klausinėjo, ar ūkis buvo didelis. Sakėsi, kad kilęs iš Biržų. Kaip vėliau sužinojau, iš ligoninių sužeistuosius, kurie jiems buvo patikimi, siūsdavo kažkur netoli Maskvos į poilsio vietoje, o iš ten kariai jau nebuvo siunčiami į frontą. Jūs rengėte, kad būtų Lietuvos kankintojai. Laimė, pasirodė, kad aš tam nebuvau tinkamas.

Civilis mane pasiėmė dar kartą į klausę, ar moku lenkiškai, ar kada esu buvęs Lenkijoje. Pasakė, kad organizuojama lenkų armija, todėl gal aš norėčiau, įsijungti į tą armiją. Kai atsakiau, kad esu lietuvius, mane paliko ramybėje.

Gegužės viduryje mane ir dar vieną Lietuvos žydą išrašė iš ligoninės. Liepė mums eiti į štabą, iš kur turėjo paskirti į naują vietą. Štabe mums išdavė dokumentus, geležinkelio bilietą ir trims dienoms maisto.

Kitą rytą nuėjome į geležinkelio stotį. Dar reikėjo kurį laiką palaukti. Kai atėjo keleivinis traukinys, mažai į jį lipo žmonėms, nes niekas nenorėjo važiuoti fronto link. Turėjome važiuoti kažkur Oriolo kryptimi.

(Bus daugiau)

HALINA KOBECKAITĖ — LIETUVOS AMBASADORĖ ESTIJOJE

JUOZAS KOJELIS

Halina Kobackaitė.

Birželio mėnesį Lietuvos vyriausybė naująją ambasadorę Estijoje paskyrė Haliną Kobackaitę, nuo Lietuvos nepriklausomybės atgavimoėjusią Tautybių departamento gen. direktorės pareigas. Šis departamentas nepriklausė jokiai ministerijai. Lietuvoje esant registruotų per šimtą įvairių tautybių žmonių, išsilavinusių, tolerantišką, poliglote karaimė direktorės pareigoms labai tiko. Tautybių departamentas buvo vienas iš geriausiai besitvarkančių administracinių vienetų Lietuvoje.

Kobackaitė gimė Trakuose, kai Vilniaus kraštas 1939 m. grįžo Lietuvai, žurnalistiką baigė Vilniaus u-t-e, studijas gilino Taškento ir Maskvos univ., o 1972 m. apgynė disertaciją „Meno kūrinio analizės problemos lenkų estetikoje“, gaudama humanitarinių mokslų daktarės laipsnį. Sovietmečiu estetiką dėstė aukštosiose mokyklose ir buvo pakelta į docentes.

Nors ji baigė žurnalistiką ir periodikoje yra paskelbusi daug straipsnių, tačiau prigimties talentai traukė labiau į grožinę literatūrą. Yra išvertusi į lietuvių kalbą mažai pasauliui pažįstamų turkų kalbomis (uzbekų, kazachų, azerbaidžanų) parašytų 20 grožinės literatūros knygų. Be šių kalbų ji dar moka lietuvių, karaimų, lenkų, rusų ir anglų kalbą.

Karaimai negausi, bet turbūt pati lojaliausia tautinė mažuma Lietuvoje. Jie čia gyvena nuo 14-to amžiaus. Daugiausia karaimai susibūrę Vilniaus krašte, ypač Trakuose. Mažesnę bendruomenę dar gyvuoja Kaune ir Panevėžyje. Savo tautinei kilmės ištikima išliko ir Kobackų šeima. Halina įsivienijo kultūrinės ir religinės karaimų tradicijas ir 1988 m. buvo išrinkta Lietuvos karaimų kultūros bendrijos pirmininke. Ji yra tyrinėjusi karaimų kultūrą bei istoriją ir tais klausimais paskelbusi straipsnių ir studijų. Taip pat yra rašiusi apskritai apie tautinius santykius Lietuvoje ir Lietuvos tautinę politiką.

Atėjusi į valstybės aparatą, nuo 1990 m. Kobackaitė atstovavo Lietuvai tarptautinėse konferencijose, svarstant mažumų problemas. Nuo 1992 m. ji yra Lietuvos UNESCO tautinės komisijos vicepirmininkė. Jos vyras Mykolas Firkovičius, inžinierius, yra Lietuvos karaimų religinės bendruomenės vyresnysis dvasininkas.

1993 m. vasario – kovo mėn. Kobackaitė atvyko Ameriką dalyvauti JAV Informacijos agentūros suorganizuotoje programoje „Etniskumas ir pluralizmas Amerikoje“. Su grupe ji buvo atvykusi ir į Los Angeles. JAV LB Santa Monicos apylinkės valdyba suorganizavo jos susitikimą su visuomene, sudarę progą pamatyti lietuvišką

veiklą Šv. Kazimiero parapijoje ir dalyvauti pusvalandžio televizijos programoje. Viešnia sumaniai nušvietė tautybių sąlygas Lietuvoje ir p. n. g. kaltnimus, kad rusiakalbiai Lietuvoje skriaudžiami.

Užsimezgusi pažintis Kalifornijoje prasitęsė į Vilnių. Praėjusiais metais Tautybių departamento direktorę aplankiau jos įstaigoje, o šiais metais, kai jau ruošėsi kelionei į Taliną, praleidau vakarą jos šeimoje. Pažintis su jos vyru Mykolu Firkovičiumi grąžino mane į 1940 metus, kai Trakuose teko sutikti jo dėdę Simoną Firkovičių, žymų karaimų poetą ir dramaturgą, Trakų karaimų kenesos dvasininką.

Simonas Firkovičius.

1940 metų pavasario semestru Humanitarinių mokslų ir Teisės ekonomijos fakultetui iš Vytuto Didžiojo universiteto buvo perkelti į Vilniaus universitetą. Ten registravosi ir studentų organizacijos. Anksčiau įsiregistravusios korporacijos universiteto gyvenime turėjo vadinamas akademinio pirmumo teises, pvz., žyguoti studentų eisenų priekyje, jų atstovams pirmiesiems kalbėti universiteto iškilnėse, įvairiose akademines diskusijose ar politinio pobūdžio renginiuose. Ta teise Vytuto Didžiojo universitete Kaune naudojosi ateitininkai. Neolitanai ta teise norėjo laimėti Vilniaus u-t-e. Po nuotykingų varžybų, kurias esu aprašęs „Ateityje“, laimė vėl nusisypsojo ateitininkams. Ateitininkams registruoti ir organizuoti Vilniaus u-t-e buvo sudaryta komisija, kurioje įėjo Urslė Skiniulytė ir Juozas Kojelis (humanitarai) ir Antanas Sidlauskas (ekonomistas). Ateitininkų federacija birželio mėnesio antroje pusėje ruošė Vilniuje V ateitininkų kongresą, tik bolševikų okupacija su-trukdė. Bet Vilniaus ateitininkai gegužės pabaigoje suorganizavo dar ir dabar prisimintą iškylą į Trakus. Suvažiojo daug kolegų iš Kauno. Mus sutiko ir kalbą pasakė Trakų burmistras karaimų dvasininko rūbais. Kalbėdamas rusiškai, papasakojo tarp karaimų išlikusias legendas apie Vytautą ir reišė džiaugsmą dėl Vilniaus grąžinimo Lietuvai. Šiandien prisimenu jį vieną mintį: „Lenkų okupacijos Trakai atrodė kaip karalaitė elgetos rūboose“. Iš tikro Trakų miestelis atrodė labai skurdus. Esant Halinos ir Mykolo Firkovičių šeimoje (dukė Karina, Vilniaus Muzikos akademijos diplomantė) išaiškėjo, kad tada mums kalbėjęs Trakų burmistras buvo Mykolas Firkovičius dėdė Simonas, kuris karaimams turi maždaug tokias pat nuopelnus kaip lietuviams dr. Jonas Basanavičius.

Naujoji ambasadorė kvietė lietuvių, atvykusius į Taliną, aplankyti ir Lietuvos ambasada. Ambasados adresas – Vabaduse al. 10, EE-0100, Tallinn.

SĖKMINGAI VYKSTA A.P.P.L.E. KURSAS

Šių metų liepos 18 d. prasidėjo ketvirtieji, A.P.P.L.E. ruošiami, vasaros seminarai Lietuvos mokytojams. Pradėti su 500 dalyvių 1991 metais, jau trečią vasarą susirenka per tūkstantį klausytojų iš visos Lietuvos.

Vilniaus aerodrome nusileido 78 dėstytojai, kurie po kelių dienų paruošiamųjų paskaitų apie Lietuvos švietimą išsiskirstė dirbti į Kauną, Klaipėdą ir Vilnių.

Per atidarymo iškilmes Kauno švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoja Genovaitė Kuckailienė pasveikino ir gėlėmis apdovanojo atvykusius dėstytojus. Ji Kaune taip pat eina A.P.P.L.E. kursų organizatorės pareigas. A.P.P.L.E. dėstytojų vardu kalbėjo Kauno programos direktorė Gailutė Skučienė, primindama, kad, nors mokytojo profesija yra sunki ir dažnai visuomenės neįvertinama, bet tuo pačiu ir kilni, kadangi paruošia jauną žmogų ateičiai. Pasidalinant tais pačiais rūpestiais, ieškant bendrom įėjimų atsakymo, tiek Lietuvos, tiek Amerikos mokytojai tampa vieni kitiems reikalingi. Ji taip pat padėjo visiems, kurių pastangomis ir finansine parama seminarai buvo suorganizuoti: Lietuvos švietimo ir Mokslo ministerijai, kuri aprūpino A.P.P.L.E. dėstytojus pragyvenimui; Tautos fondui; Atviros Lietuvos fondui ir Lietuvių katalikų religinei šalpai.

Taip pat ir išeivijos lietuviams bei amerikiečiams už suaukotas stipendijas Lietuvos mokytojams, be kurių daugelis nebūtų įstengę dalyvauti. Padėjo ir šeiminiškams, anksčiau minėti Kuckailienė ir jos padėjėjams mokyklų inspektoriumi Eugenijui Rūpšui ir 4-tosios mokyklos direktoriaus pavaduotojai Zitai Bledienėi už

visą įdėtą darbą ir parodytą nuoširdumą.

Kaune kursai vyksta Ketvirtos vidurinės mokykloje, kuri yra Miško gatvėje. Dalyvauja 235 mokytojai iš visos Lietuvos, o paskaitas skaito 27 dėstytojai iš 11-kos JAV (net du iš tolimų Havajų). Jų tarpe šeši yra gimę Lietuvoje, 4 turintys lietuviškas šaknis, o daugumas amerikiečių (17), kurie, neturėdami jokių kraujo ryšių, susidomėjo Lietuva ir nori prisidėti prie jos suklestėjimo.

Klausytojai turi pasirinkimą dalyvauti šiose srityse: katalikiškoji mokykla; pradinė mokykla; gimtosios kalbos mokymas; demokratija ir pilietiškojo ugdymas; svaigalų naudojimo išvengimas; švietimo vadyba; anglų kalba.

Kiekvieną dieną visi dalyviai turi po valandą anglų kalbos praktikos ir skirta valandėlė pabėdramavimui.

Norėtumėm paminėti, kad A.P.P.L.E. kursai pirmą kartą vyksta Kaune ir tikimės, kad tas tęsis ir ateityje.

Galima džiaugtis, kad Klaipėdoje A.P.P.L.E. dviejų savaitių (liepos 18-29 d.) kursuose dalyvių nuotaika tokia giedra ir šviesi, kiek uostamiesčio puikus oras. Kursus lanko 200 klausytojų, suplaukusių iš visų Lietuvos kampelių, semiasi žinių, pasirinkę vieną iš septynių siūlomų specialybių. Dar kasdien galima rinktis iš keturių ar daugiau trumpesnių paskaitų. Taip pat siūlomos trijų lygių anglų kalbos pamokos. Visus tris miestus, kur vyksta A.P.P.L.E. kursai, aplankys keletas „sparnuotų“ paskaitininkų, kurie kalbės visiems kursų dalyviams.

Iš devyniolikos paskaitininkų tik trys kalba lietuviškai, todėl talkina vėterjai. Ne vienas jau antrą, trečią ar ketvirtą kartą

A.P.P.L.E. Jaunias (tik baigęs mokslus) p. Herron iš Floridos, kuris po kursų liks Lietuvoje ir Kretingos katalikiškoje vidurinėje mokykloje mokslo anglų kalbą. Vyriausias – Emmett Mittlbeeler, 78 m. iš Washington, D.C., nemažiau žvalus ir kupinas energijos. Jo demokratijos paskaitose niekas nemiega, o pobūvių metu jis visada apsuptas merginų būrio.

Kursų atidarymo proga į susirinkusius kreipėsi Klaipėdos universiteto rektorius prof. Stasys Vaitiekūnas, pasveikino atvykusius, priminė, kad žinių ir patyrimo galime semtis vieni iš kitų. Klaipėdos miesto švietimo ir ugdymo skyriaus viršininkas Vytautas Žebrauskas taip pat maloniai visus pasveikino, palinkėjo gero vėjo. Kursų direktorė Gita Kupčinskienė apibūdino kursų siekimus ir pristatė dėstytojus auditorijai, o A.P.P.L.E. steigėja ir direktorė Vaiva Vėbrautė-Gust prabilo į susirinkusius jautriai asmeniškai žodžiu. Per atidarymą Klaipėdos Jaunimo centro šokėjos šoko „Kepurinė“, o „Volungeis“ vaikų darželio vaikai ir auklėtojos visus pradžiugino rateliais ir dainomis.

Kursai dar turi dvi sumanias talkininkes, be kurių tikrai būtų daug sunkiau. Tai yra kursų organizatorė ir globėja, Klaipėdos švietimo ir jaunimo skyriaus inspektorė Danguolė Andrijauskienė, kuri, lėšoms sumažėjus, net surado kursų veiklai sponzorų. Jai padeda Klaipėdos universiteto Ugdymo metodikos katedros vedėja Danutė Česnauskienė, kuri gražiai visais rūpinasi.

Darbas vyksta darniai. Klausytojai žvalūs, susidomėję. Netruksta ir pramogų bei išvykų. Lietuvos mokykla dabar sunkioje būklėje, trūksta lėšų, daug vaikų išeina mokyklos nebaigę. Norime tikėti, kad A.P.P.L.E. kursai padės mokyklai sustiprėti.

AGEP

CLASSIFIED GUIDE

MISCELLANEOUS

10%–20%–30% pigiau mokėt už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pag. mus.

FRANK ZAPOLIS
3200 1/2 West 98th Street
Tel. — (708) 424-8654
(312) 581-9854

ELEKTROS.
[VEDIMAI — PATAISYMAI]
Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
312-778-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

PASAULIO LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖ VILNIUJE! Trys aukštos kokybės vaizduojamos (kiekviena apie 2 val. ilgumo):

1. Ansamblių vakaras Kalnų parke (liepos 8 d., 1994)
2. Šokių diena Žalgirio stadione (liepos 9 d.)
3. Pasaulio lietuvių dainų šventė Vingio parke (liepos 10 d.) dabar jau galite užsisakyti pas International Historic Films, Inc., skambinant telefonu 312-927-2900, raštu, arba asmeniškai atvykdam į mūsų raštinę, 3533 S. Archer Ave., Chicago, IL 60609. Vienos vaizduojamos kaina tik \$20, arba visų trijų \$50 ir \$5 už persiuntimą. Mes primame čekius ir Visa/Mastercard kredito kortele. Sav. Petras Bernotas.

TAISOME

SKALBIMO IR DŽIOVINIMO MAŠINAS, ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VENTILUOJIMUS.

H. Deckys
Tel. 585-6624

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA
RE/MAX
REALTORS
(812) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar parduodant
- Greitas ir sąžiningas pataravimas
- MLS kompiuterinį FAX pagalbą
- Nuosavybės įkainavimas veltui
- Perkame ir parduodame namus
- Apartamentus ir žemę
- Pensininkams nuolaidas

Century 21 KMECIK REALTORS
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus, kreipkitės į Danutę Mayer. Ji profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai pataravims. Įkainavimas veltui.

U.S. SAVINGS BONDS
THE GREAT AMERICAN INVESTMENT

LITHUANIAN DIASPORA KONIGSBERG TO CHICAGO.

anglų kalba. Autorius Antanas J. Van Reenan

Knygoje nagrinėjama lietuvių tautiško kilmės ištakos, analizuojama ta ligi šiol negvildenta vertybių konfigūracija. Studijų dinamiškumo eigoje, skverbiama į diasporos mentalitetą, išryškinama Rytų Europos mintijimo variacijos, aiškina. Kaip apsiginklavus sava ideologija, galima taikingai sugretinti savojo tautiško pagrindus su Amerikos tautiško principais.

Knyga pradeda 19-to amžiaus lietuvių tautiško supratimu-pajautimu. Dėmesio centre — lietuviai ateiviai. Apsiribojama Chicago. Pirmoji banga (lietuviai ateiviai) (1867-914) — lietuviai, daugumoje ekonominiai emigrantai, savo noru palikę gimtąjį kraštą, daugumoje valstiečiai, menku išsilavinimu. Antroji banga (1948-1952) — be didesnių išimčių, profesionalai, išsimokslinę, atvykę ne savo noru ir įgiję D.P. (displaced persons) — vardą. Analizuojamas kultūrinis susidūrimas tarp abiejų minėtų bangų. Vaizduojama kaip Antroji banga perėmė Pirmosios bangos sukurtas institucijas ir kaip sukūrė naujas.

Knygą sudaro 330 psl., didelio formato. Išleido University Press of America, Inc., Lanham, New York and London. Kaina su persiuntimu 27 dol. Illinois gyv. dar prideda 2 dol. valstijos mokesčio. Užsakymus siųsti:

Draugas
4545 W. 63rd St.,
Chicago, IL 60629

VIENA KNYGA — VIENAS DOLERIS ŠIAS KNYGAS GALIMA GAUTI DRAUGE

- GENEROLAS RAŠTĖJO TRAGEDIJA. A. Martinionis. 32 psl. STIPRESNI UŽ MIRTĮ. NKVD aukos — Lietuvos karininkai A. Martinionis. 57 psl.
- NUTRAUKTI GYVENIMAI. NKVD aukos — Lietuvos karininkai. A. Martinionis. 30 psl.
- VARPAI SKAMBA, apysaka. Stasius Būdavas. 180 psl. GYVENIMO VINGIAIS, romanas. Dr. P. Karvelienė. 360 psl. KALBININKAS JUOZAS SENKUS, biografija. Pr. Naujokaitis. 77 psl.
- GYVOJI DVASIA, I, II, III, IV t. Mąstymai kiekvienai metų dienai. Kun. dr. J. Vaitkevičius, M.I.C.
- ONA, novelės anglų kalboje. Vyt. Beliajus. 100 psl. MISTINAMĖ SODE, atsiminimai. My. Vaitkus. 207 psl. VIENOS AISTROS ISTORIJA. Mig. Unamuno. 159 psl. SEPTYNIOS VIENATVĖS, poezija. O. V. Milašius.

Pastaba. Užsakant knygas paštu, Illinois gyventojai prideda sales tax 8.75%. Tačiau visi — tiek Illinois, tiek ir kitų vietovių knygų užsakytojai, dar prideda supakavimo išsiuntimo ir pašto išlaidų apmokėjimui.

CITY CENTER GT — INTERNATIONAL

DĖKOJAME VISIEMS KLIENTAMS, KELIAVUSIEMS SU G.T. INTL. I LIETUVOS DAINŲ - TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ. BUVO MALONU JUMS PATARNAUTI. TEPASILIEKA ILGAI SU JUMIS GRAŽŪS KELIONĖS PRISIMINIMAI! SAKOME — IKI PASIMATYMO VĖL!

RUGPJŪČIO 10 IKI 22 — Kelionės išparduotos.

PRIMENAME, kad organizuojame keliones pagal kliento pageidavimus su pilnu turistiniu aptarnavimu.

KVIEČIAME KELIAUTI SU MUMIS Į VOKIETIJĄ... LAN-KYSIME PASAULYJE PAGARSĖJUSIAS KALĖDINES MUGES PENKIUOSE MIESTUOSE... KELIONĖ GRUODŽIO 2 IKI 13... BUS DAUGIAU INFORMACIJŲ VĖLIAU.

TURISTINIS PATARNAVIMAS:

- Automobilių nuomavimas
- Viešbučių užsakymas įvairiose Lietuvos miestuose
- Pasitikimas aerouoste
- Tarp miestinių pervažiavimai

IR VISA TAI IŠIMTINAI SAVOMIS, MŪSŲ FIRMOS TARNAUTOJŲ, PASLAUGOMIS

Mūsų Vilniaus raštinė — jūsų paslaugoms!

KELIONĖS IŠ LIETUVOS: rašome savo raštinėje Vilniuje kompiuterine sistema bilietus į visus pasaulio kraštus. Bilietų apmokėjimas gali būti Lietuvoje arba Amerikoje — kaina nesiskiria. Rašome LUFTHANSA, SAS, FINNAIR bilietus ir netrukus galėsime pasiūlyti bilietus amerikietiškomis aviakompanijomis.

Mūsų personalas Vilniuje greitai sutvarko tranzitines Vokietijos visas keliautojams ir padeda pasi-rošti Amerikos vizos dokumentų pridavimui, organizuoja ekskursijas į Ameriką bei Meksiką, konsul-toja ir rezervuoja viešbučius užsienyje.

PROFESIONALIAI IR TVARKINGAI APTARNAUSIME ABIEJOSE ATLANTO PUSĖSE.

G. T. INTERNATIONAL, INC.
9525 SOUTH 79TH AVENUE
HICKORY HILLS, ILLINOIS
60457

TELEFONAI: (708) 430-7272
TELEFAX: (708) 430-5783

Member
ASTA
American Society
of Travel Agents

City Center GT-International
GEDIMINO PROSPEKTAS NR. 37
VILNIUS, LIETUVA

TELEFONAI: (370) 2-223-147
2-223-154
TELEFAX (370) 2-223-148

TĖVYNĖS APSAUGOS RINKTINĖ — 1944 M.

VLADAS KAZLAUSKAS

(Pabaiga)

Paskutinės kautynės — Seda

Būdami užfrontėje, daliniai intensyviai tobulinosi karybos srityje: arčiau Sedos perkelti, daliniai kasė žiedinės gynybos apkasus patioje Sedoje, laukdami bolševikų oro desanto išmetimo, tobulinosi lauko žvalgybos srityje, įvairių ginklų išsivini-me. Taip daliniams besiruošiant, rugsėjo paskutinėmis dienomis gavome žinią, kad nuo infarkto mirė pulkininkas Mečys Kareiva, vykdantis iš pastarimo su vokiečių vadovybe. Jis su karine pagarba buvo palaidotas Sedos kapinėse. Tose pačiose kapinėse po Sedos kautynių buvo palaidoti žuvę kautynėse Rinktinės karininkai: ketvirtos kuopos vadas kapitonas A. Počebutas ir majoras A. Puodriūnas. Trečioje kautynėse žuvęs leitenantas Virbickas palaidotas Salantų kapinėse.

Atėjo spalio 7 diena. Išvakarėse visi pirmo pulko batalionai, esantys užfrontėje, gavo įsakymą pilna kautynių apranga ruošti skubiam žygiui. Prie Sedos, jos rytinėje pusėje, turint užnugarį klampiais krantais gilia Varduvo upę, turėjome sulaukyti bolševikų puolimą. Vyrų, daugiausia beūsių gimnazistai, atlikdami pareigą Tėvynei, knygas iškeitę į granatas, gana entuziastingai sutiko šią žinią. Atvirai kalbant, ramus užfrontės gyvenimas nusibodo. Apkasų kasimas, žvalgybos uždavinių mokymasis, ilgą rudens vakarą klajimose pasiviečiant tik „Hinderburgo“ žvaktėmis, didelės romantikos neteikė. Jau nūmū reikėjo aštrių, nors ir pavojingų pojūčių. Spalio mėnesio 6-7 gana tamsią naktį daliniai iš savo dislokacijos vietų pakilia nuotaika išžygiavo į paskutines kautynes prie Sedos.

Mūsų pirmos kuopos karys B. Zabiela, ypač mėgstantis dainą, žygiuojant iš Dagių kaimo į frontą, užtraukė:

„Pirmyn, pirmyn, pirmyn, kariai,

Tėvynė šaukia mus!
Vėl paraku pakvips laukai,
Ir krauju raus dangus...“

Ji parėmė visi kuopos vyrai ir didinga, rūsti daina paskutini kartą nuskambėjo dar laisvoje Dagių kaimo padangėje. Iki vidurnakčio į Sedą sutraukė visi, bolševikų puolimui atremti skirti daliniai. Pirmas ir antras savanorių batalionai užėmė pozicijas rytinėje Sedos pusėje, kuri užnugarį tyvuliavo Varduvo upė. Trečias batalionas — atsarginis, turėjo žymiai geresnes strategines pozicijas. Jis buvo paliktas vakarinėje upės pusėje — Barstyčių link. Taip Tėvynės apsaugos rinktinės savanoriai, kurių gretose buvo daug žemaitijos „Vanagų“ savanorių, greitomis iškastose Sedos miestelio prieigose, ginkluoti tik prancūziškais šautuvais, turintys kapitono Počebuto vadovaujamą sunkių kulkosvaizdžių ir minosvaizdžių kuopą ir keliolika pancerfausto mirtininkų, ramiai laukė bolševikų tankų diviziono puolimo.

Toliau pasakoja kuopos vadas, leitenantas V. Kačergius: „Spalio 6 dienos pavakaryje lijo smulkus lietus. Vieškelio nuo Mažeikių per Sedą traukėsi voros vokiečių, sumuštos Kurše armijos daliniai (Herres grupė Vord). Rytuose, Šiaulių kryptimi, buvo regimi lietuviškų sodybų gaisrai ir girdimas kovos užsėsys. Ir tokiose gūžiose aplinkybėse, neturint kaimynų nei dešinėje, nei kairėje, nei artilerijos paramos, lietuvių Tėvynės apsaugos rinktinės vyrai be baimės stovėjo ugniavietėse prie

ginklų. Nuotaikos buvo geros, visi įtemptai laukė pasirodant nekenčiamo priešo — rusiškojo Lietuvos okupanto. Nepriklausomos Lietuvos mokyklose išauklėtas patriotinis jaunimas: moksleiviai, studentai, buvę policijos tarnautojai, užgrūdinti Nepriklausomybės kovose visų laipsnių savanoriai-karininkai ir kareiviai ramiai stovėjo prie ginklo prieš siaubą ir vergiją nešančią Raudonąją armiją. Stovėjo jie be baimės, įsikibę į lietuvišką žemę ir pasiryžę ją ginti, kurios syvais jie buvo užaugę, visad garbingos ir narsios protėvių dvasios auklėjami ir stiprinami. Ir to įtempto laukimo akimirkose prabėgo naktis ir išaušo miglotas spalio septintosios rytas. Apginkluota tik lengvaisiais pėstininkų ginklais ir nebaigta komplektuoti savanorių divizija, jos trys batalionai (iš jų vienas atsarginėse pozicijose) nebuvo pajėgūs atremti bolševikų tankų diviziono atakos puolimo. Sunaikinę pancerfaustais aštuonis bolševikų tankus ir daug gyvosios jėgos, du savanorių batalionai 1944 m. spalio 7 d. prie Sedos buvo išblaškyti. Ypač nukentėjo pirmo bataliono pirmoji kuopa, gynusi fronto barą tarp Telsių ir Pievėnų kryžkelių. Iš Sedos kapinėse palaidotų virš šimto žuvusiųjų, apie septyniadesimt karių išsisi iš pirmos kuopos“.

Praslinkus 50-čiai metų

Lietuvai demokratėjant, atsirado galimybė atidengti samoningai užverstą istorijos puslapį.

Minint Tėvynės apsaugos rinktinės 50-ties metų paskutines jos kautynes prie Sedos, trijų jos karininkų ir per šimto kareivių žūtį, šių metų spalio 2 dieną organizuojamas buvusių karių suvažiavimas. Į suvažiavimą bus asmeniškai pakviesti minėjimo komisijai žinomi asmenys ir visi kiti, atsiliepię pagal šį straipsnį ir atsiuntę savo adresus. Trumpai paliesime komisijos atliktą darbą, pasitinkant šį garbingą, bet kartu ir kraupų jubiliejų. Suvažiavimo dalyviai — buvę Tėvynės apsaugos rinktinės kariai, visi be išimties gaus specialiai šiam jubiliejui pagamintus ženklelius, medžiagines, ant rankovių prisiuvamas, emblemas ir leidinį „Tėvynės Apsaugos pulkai 1944-ji“. Pagal galimybes suvažiavimo dalyviai bus pamaitinti ir apnakvinti. Į suvažiavimą kviesime (pareiškusių nora) 1941 m. Birželio sukilėlius

Kybartų bažnyčia 1994 metais.

Nuotr. J. Kregždžius

ir Vietinės rinktinės karius. Kokiu būdu ir kokiomis sąlygomis nuvykti į Sedą ir Plinkšės dvarą, pranešime gavę Jūs apsisprendimą dalyvauti suvažiavime ir minėjimo iškilmėse. Kadangi Sedos kapinėse guli daugiau kaip šimtas kritusių Tėvynės apsaugos rinktinės karių, iš kurių komisijai yra žinomos tik 8 žuvusiųjų pavardės, kreipiamės į užsienyje ir Lietuvoje gyvenančius buvusius karius. Kas žinote užsienyje gyvenančius ir buvusius Tėvynės apsaugos rinktinės karius, kurie dėl sūsiadariusių aplinkybių negalėję ar nenorėję atvykti į suvažiavimą-minėjimą, jeigu komisija gaus jų adresus, pasitengs jiems nusiųsti visą minėjimui skirtą atributiką. Gal jie žino žuvusiųjų savo draugų ir pažįstamų pavardes. Komisija būtų dėkinga buvusio Tėvynės apsaugos rinktinės štabo viršininko kapitono Jono Čėsno dukrai, jeigu ji galėtų atsiųsti iš savo tėvo asmens archyvo I ir II bataliono karių sąrašų kopijas. Tokiu būdu būtų galima nors iš dalies nustatyti besiilsinčių Sedos kapinėse karių pavardes. Minėjimo komisija laukia ir iš buvusio II bataliono vado leitenanto Antano Kenstavičiaus, vadovavusio batalionui nuo 1944 m. rugpjūčio pradžios, užskendžiant bolševikų veržimasis prie Ventos ir Virvytės, nors trumpu atsiminimu iš fronto gyvenimo. Komisijos nariai yra buvę minėto bataliono kariai ir, esant

palankiomis sąlygom, planuoja išleisti leidinį „Pirmosios linijos prie Ventos“. Su tokiu pat prašymu komisija norėtų kreiptis į leitenantą Vladą Garnį, atvedusį Žarasų krašto savanorius į Tėvynės apsaugos rinktinės sudėtį. Kaip jau buvo minėta, komisija norėtų kuo daugiau išaiškinti kritusiųjų Sedos kautynėse pavardes, todėl kreipiasi ne tik į esančius gyvus karius, bet ir į Sedos miestelio senbuvius. 1944 m. spalio 7 d., apie 16 val., bolševikams palaužius Sedos prieigose mūsų karių pasipriešinimą ir autilus paskutiniams sūviams, miestelyje atsirado vietos milicija tvarkos palaikymui. Ji galėjo surinkti su kritusiųjų karių daiktais ir jų dokumentus. Galėjo juos kur nors ir paslepti, kad nepatektų slenkantiems paskui bolševikų kariuomenei NKVD daliniams. Žuvusiųjų karių dokumentai enkavedistams, reikia manyti, nepateko. Nebuvo jokios reakcijos iš KGB rajonų skyrių žuvusių artimiesiems. Sprendžiant iš visko, dokumentai yra paslepti arba sunaikinti Sedoje.

Štabo dokumentus, pagal operatyvinio skyriaus viršininko leitenanto Pauzolio teigimą, jis sudegino pasitraukimo metu prie Klaipėdos. Tokiu būdu Sedos kapinėse išliks nežinomi kareiviai. Jų pavardės gali būti išaiškintos tik nusimetusių baimės sindroma asmenų pagalba.

Minėtas informacijas siųsti šiuo adresu: Vladui Kazlauskui, Architektų 102-27, Vilnius-49.

VARPĖNŲ DVARO PASLAPTIS NEDINGO

Feliksą Putrių palaidojus

P. NARUTIS

Mūsų tautos istorijoje žemaičiai pažymėti kaip kieti kovotojai su kryžiuočiais. Nors kryžiuočiai buvo visos Vakarų Europos remiami, bet žemaičiai atlaikė ir šimtmečiais gynė Lietuvą nuo sunaikinimo iš vakarų pusės. Šį kartą tenka pagerbti ir žemaičių kovą prieš Maskvą, prisimenant š.m. liepos 12 d. mirusį, 98 metų sulaukusį, kietą pogrindžio kovotoją Feliksą Putrių, palaidotą lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje. (Paskutiniame „Catholic cemeteries“ biuletenyje, kurį gavau prie kapinių vartų liepos 17 d., žodis „Lietuvių“ kapinių sąrašas išleistas. Užrašyta: „St. Casimir, Chicago“).

Feliksas Putrius Nepriklausomybės kovų savanoris, šaulys, pavasarininkas, kovojęs Lietuvių aktyvistų fronto pogrindyje prieš Maskvą, suorganizavęs savo slapta būrį — „Žemaičių bursų“ pirmojoje Maskvos okupacijoje. Antrąjį kartą bolševikų frontui artėjant, aplinkybių priverstas pasitraukė į vakarus.

Nepriklausomybės kovose, lenkams klastingai sulaužius Suvalkuose pasirašytą sutartį, Putrius pateko į lenkų nelaisvę. Pabėgo. Bet, Putriui pabėgus Lenkijos Vokietijos sieną, kaip bėgį vokiečiai paėmė ir nelaisvę ir prijungė prie rusų belaisvių armijos. Pabėgė ir iš vokiečių belaisvės ir pėsčiomis su dideliu vargu pasiekė Lietuvą.

Nepriklausomoje Lietuvoje kurybingai ūkininkavo, organizavo žemaitijos šaulius, pavasarininkus, su žmona Emilija augino gražią šeimą.

1940 m. birželio 15 d. Maskvos invazija sutrukdė Putrių šeimai, kaip ir visai Lietuvai, normalų gyvenimą. Putrius, Varpėnų dvaro savininkas, įsijungė į Lietuvių aktyvistų fronto organizuojamą pogrindį. (Išsčiau apie F. Putrių ir jo žmonos veiklą pogrindyje aprašau savo knygoje „Tautos sukilimas 1941“, I dalyje — „Be sūvio“, kuri turėtų pasirodyti rugpjūčio pabaigoje.) Tenka stebėtis F. Putriaus ir jo žmonos ištvėringumu, idealistškumu ir apskrumu, kovojant pogrindyje ir ruošiantis 1941 metų sukilimui pirmoje bolševikų okupacijoje.

Kovoti su Lietuvos priešais ir ginti savo žemę ir savo kraštą buvo Putriaus pasamonėje pareiga neatskiriama nuo kitų žmogui įgimtų pareigų šeimai, Dievui, tėvynei. Stojant į kovą prieš Maskvą, kaip pabėgusiam iš vokiečių belaisvės, buvo aiški jo nuotaika ir prieš vokie-

DRAUGAS, ketvirtadienis, 1994 m. liepos mėn. 28 d.

5

balsas nuolat sakys, kad Lietuva mūsų žemė turi būti laisva, o lietuviai — kurybingi. Tikėjime, kad su Amžinąja ramybe mus visus rišanti dvasinė jungtis ir prisiminimas toliau stiprins Putriaus ir visas kitas lietuvių kartas vesti nuolatine kovą prieš pavergėjus.

Lietuvių Šv. Kazimiero kapinėse supiltas Felikso Putriaus kapas lieka liudyti amžiams, kad jis — Lietuvos sūnus, Hitlerio ir Stalino, didžiųjų pasaulio priešų, grasinusių sunaikinti lietuvių tautą ir valstybę, per prievartą išstumtas iš Lietuvos, nepavargę kovoję, ir, kad kad visi kiti, ne tik žemaičiai, ir Lietuvoje, ir už Lietuvos ribų gyvendami, nepavargę, ties kelią į Lietuvos kurybingą rytojų ir kovos, kol pavojus dar nebus praėjęs. Išsėkis ramybėje, Feliksai!

F. Putrius, su šeima išmestas į vakarus, augino šeimą, glaudėsi ir jungėsi prie organizuotos lietuviškos išeivijos ir gali didžiulis 10-čia savo anūkių ir proanūkių.

Tikėjime, kad užtenkamai turėsime tokių Feliksų Putrių, kuriems aiškus prigimtis

P A D Ė K A

A.†A.

VACLOVAS SEVRUKAS

Tragiškai žuvo š.m. liepos 2 d., palaidotas liepos 12 d. Tautinėse lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai dėkojame Šv. M. Marijos Gimimo parapijos klebonui kun. Jonui Kuzinskui, suteikusiame visus bažnytinius patarnavimus be jokio atlyginimo.

Dėkojame kan. V. Zakarauskui už maldas koplyčioje, už atlaikytas šv. Mišias bažnyčioje, pasakytą prasmingą pamokslą, prisimenant jį, kaip sovietinio teroro auką ir už palydėjimą ir visas maldas kapinėse.

Reikiame padėką muz. K. Škaigiriui už vargonų muziką šv. Mišių metu.

Dėkojame solistams — G. Bigenytėi ir A. Barniškiui, kurie gražiomis giesmėmis jautriai atsisveikino su velioniu koplyčioje.

Dėkojame Lietuvos Dukterų draugijos narėms, visiems aukojusiems ir taip gausiai dalyvavusiems šermentyse bei laidotuviuose.

Didele padėka visiems karsto nešėjams. Nuoširdžiai dėkojame laidotuvių direktoriams, tėvui ir sūnui Petkams už malonų ir tvarkingą patarnavimą. Ypač padėka už padarytas dideles nuolaidas jų patarnavime ir priešpiečių „Seklyčioje“ apmokėjimą visiems laidotuvių dalyviams.

Ačiū Tautinių lietuvių kapinių administracijai už padarytą nuolaidą patarnavime.

Lietuvos Dukterų draugija

A.†A.

MARIJAI MEDELIENEI

mirus, jos dukroms — JANINAI, IRENAI, ROMAI, ANELEI ir sūnams JUOZUI ir ANTANUI, ir jų šeimoms reiškiu gilią užuojautą.

Alfa Mykolėnas

A.†A.

ONAI VILENIŠKIENEI

mirus, seserims — ALDONAI ANDRIUŠIENEI, JULIJAI LESČINSKIENEI, BRONEI KRIKŠČIUKAITIENEI su šeimomis, svainiui JONUI ADOMAIČIUI, dukterėčiai VILJAI LESČINSKAI-TEI, reiškiame nuoširdią užuojautą ir kartu liūdime.

Vincas Pavilius

Vytautas ir Joana Dailidės

Audronė, Medardas ir Vytas Karaliai

Arvydas Dailidė su šeima

A.†A.

VINCUI STANISLOVAIČIUI

užbaigus žemišką kelionę, liūdinčius sūnus — ADRIANĄ ir RENATĄ su šeimomis, mirusios žmonos JANINOS JAUTOKAITES gimines, seseris Lietuvoje — JULIJĄ SUTKIENĘ ir KLEMENTINĄ TAMULAITIENĘ su šeimomis, mirusių seserų šeimas, visus kitus gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

Juozas Žadeikis

Teodora Tamulienė

Lietuvių fondo igalotinė St. Petersburg, FL Janina Gerdvilienė (viduryje) įteikusi LF skirtas kaledines dovanėles „Šaulės“ mokyklos mokiniams.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

A.a. kun. Vaclovas Katarskis, kuris buvo Daytono lietuvių parapijos klebonas, mirė praėjusių metų gruodžio 20 d. Iš savo kuklių santaupų jis savo valia testamente paskyrė „Draugui“ 500 dol. auką. Jo testamentinė vykdymo Jadvyga Gineitienė tą palikimo auką atsiuntė „Draugui“. Nuosirdžiai dėkojame už kilnų prisiminimą lietuviško dienraščio sunkios būklės ir meldžiame mirusiajam jos broliui Visagaliui gailėstinę gumą.

Vilniaus Žemutinės pilies atkastų požemių menėse buvo atliktas „Mindaugo“ premjerinis spektaklis Pasaulio lietuvių dainų ir šokių šventės išvakarėse, dalyvaujant vyriausybės nariams. Kadangi šis spektaklis buvo atliktas teatrinis pastatymas susilaukė labai gerų atsiliepimų ir palankių kritikų Lietuvos spaudoje, dar bus rengiami pakartotini spektakliai nuo rugpjūčio 28 iki rugsėjo 8 dienos. Rekomenduotina tiems, kas tuo metu lankysis Lietuvoje, išgirsti Justino Marcinkevičiaus sukurta dramą.

Marija ir Engelbertas Andriušiai „Draugo“ gegužinei paaukojo daug įdomių ir vertingų fantų. Ačiū!

Šv. Mišios bus atšaukiamos Grant Parke sekmadienį, rugpjūčio 7 d., minint Čikagos arkivyskupijos 150 metų sukaktį. Muzikinė preliudija prasidės 1 val. p.p. Šv. Mišios bus aukojamos 2:30 val. p.p. Visi kviečiami dalyvauti kartu su mūsų arkivyskupijos broliais ir seserimis, tinkamai švenčiant šią ypatingą sukaktį.

Dr. Nijolė Remeikienė „Saulutės“ Atviro žodžio forume pasakoja apie stomatologų sunkumus ir buitines problemas Lietuvoje. Sėdi – dr. Tomas Remeikis. Nuotr. Indrės Tījūnėlienės

x TALPINTUVAI PER TRANSPAK siunčiami kas savaitę. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO. Siunčiame automobilius. Pinigai pervejami doleriais. TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.

(sk)

x A.a. V. Aleksandrino atminimui Vita ir Vytautas Girdvainis ir Laima Jurkūnas paaukojo \$100 Lithuanian Mercy Lift. LML nuosirdžiai dėkoja už auką.

(sk)

x Parduodame bilietus kelionėms į Lietuvą ir į visus pasaulio kraštus geriausiomis kainomis. Skambinti: T. Lesniauskienė, TravelCentre, Ltd., tel. 708-526-0773.

(sk)

x NAMAMS PIRKTI PASKOLOS duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road – Tel. (312) 847-7747.

(sk)

Auka „Draugo“ paramos fondui – yra lietuvių laidos ateities kartoms.

DRAUGAS FOUNDATION
4545 W. 63rd St., Chicago, IL, 60629

Aukos yra nurašomos nuo Federalinių mokesčių.

Kokia būtų „Draugo“ gegužinė, jei ant laimėjimų stalo nebūtų to gražaus, tradicinio, Antano Virkučio rankų darbo malūnelio? Nors nagingasis A. Virkutis jau Amžinybėje, bet jo malūnelį gegužinei padovanojo Salomėja Virkutienė. Jai esame nuosirdžiai dėkingi, o gražų malūnelį namo iš gegužinės vešis vienas laimingas svečias. Gegužinė jau ši sekmadienį, liepos 31 d.

Ciceriečiai, Antanas ir Marcelė Ragauskai, Antanas ir Teofilė Zailskai, Anelė Šulaitienė, Bronė Štangenbergienė pasirūpino „Draugo“ administraciją pristatyti daug gražių fantų, kuriuos galės laimėti gegužinės svečiai ši sekmadienį marijonų sodelyje.

Marija Vaitkienė, Belleville, IL, gegužinės proga „Draugui“ paaukojo 50 dol. ir užsisakė 5 bilietus į „Draugo“ suaktuvinį banketą, kuris įvyks rugsėjo 25 d. Martinique pokylių salėje. Ačiū.

Genevieve Juknis-Harris yra išrinkta Marquette Park Security Commission's prezidente. Ji priklauso Marquette Parko Lietuvių namų savininkų draugijai (jos tėvas, Matas Juknis yra tos draugijos valdybos narys) ir pasirengusi sėkmingai darbuotis, kad apylinkėje padidėtų gyventojų apsauga. Rugpjūčio 2 d., 7 val. v., Seklyčioje įvyks Security Commissioners susirinkimas. Publika gali ateiti ir pasiklausti svarstomų reikalų, tačiau tai yra darbo posėdis, todėl publikai nebus leidžiama pasisakyti. Ji kviečiama tik stebėtojų teisėmis.

Drauge su Jumis leiskite pasidžiaugti šauniu „Draugo“ jubiliumi. Vienintelis užsienio lietuvių dienraštis (o kas vienintelis, tas yra labai brangus) jau seniai užėmė svarią vietą lietuvių spaudo istorijoje, kuri tvirtėja su kiekvienu nauju laikraščio numeriu. Savitas savo išvaizda, idomus ir lengvai skaitomas, informatyvus ir daugiaplanis, „Draugas“ puoselėja tautines katalikiškas vertybes ne tik JAV lietuvių tarpe – džiaugiamės, kad daug vietos skiriate šiandienos Lietuvai, jos viltims ir kasdienybei ir visai lietuvių, – matyt ir dėl šių kryptų dienraštis yra mieliau skaitomas ir Lietuvoje.

Ilgiausių metų „Draugui“, buvusiems ir esantiems jo leidėjams, rėmėjams ir visiems lietuviško žodžio puoselėtojams! Įdomių valandų su „Draugo“ rankose jo skaitytojams ir kūrybinės sėkmės redakcijai bei autoriams!

Dr. Alfonsas Eidintas
Ambasadorius

1994 liepos 25 d.
Washington, D.C.

Lion Frame Gallery prez. Leonas Narbutis „Draugo“ gegužinės laimėjimams padovanojo gražų, įremtą pavėkslą, pavadintą – „New York – Klaipėda“. Jam tariame nuosirdų ačiū.

Autobusas su stovyklautojais į Rako stovyklą išvyks trečiadienį, rugpjūčio 3 d., nuo Lietuvių centro, Lemonte. Skautai ir skautės renkasi 7:30 v.r. Autobusas išvažiuos punktualiai – 8 val. ryto. Pavėlavusi nebus laukiama. Sergantys vaikai stovyklon nebus priimami. Autobusas iš stovyklos grįš šeštadienį, rugpjūčio 13 d. į Lietuvių centrą, Lemonte, maždaug 4 v. p.p. Kelionėje dėsima stovyklinė darbo uniforma. Pasiimama gėrimo ir sušutinį – pusiaukelyje bus stojama gamtoje pasistipinti ir pasimankštinti. Primenama, kad į autobusą bus priimama tik kuprinė. Visas kitas bagažas į Lietuvių centrą turi būti atgabentas pirmadienį, rugpjūčio 1 d., tarp 7-9 v.v.

Prel. Jonas A. Kučingis, Los Angeles, CA, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, dažniau paremia „Draugą“ stambiomis aukomis. Jis užprenumeravo „Draugą“ Telšių vyskupui Antanui Vaičiui ir dar pridėjo dienraščio leidimo išlaidoms sumažinti 85 dol. Tariame nuosirdų ačiū gerb. prel. Kučingui.

Akvilė Karklius iš Cleveland, Ohio, atsiųsdama prenumeratos mokestį už „Draugą“, parėmė dienraštį 110 dol. auka. Jos dosnumą tikrai įvertiname ir reiškiamė padėką.

Kazimieras Sapetka, Waterbury, CT, gražindamas laimėjimo bilietėlių šakneles, kad jos spėtų patekti į gegužinės laimėjimų dėžę, kartu atsiuntė dar ir 85 dol. auką – iš viso 96 dol. Jam tariame nuosirdų ačiū.

Bronė ir Bronius Madeikiai „Draugo“ gegužinei padovanojo ypač vertingų fantų. Bet kas, juos laimėjęs, bus tikrai patenkintas. Kviečiame atvykti į gegužinę ši sekmadienį ir pabandyti savo laimę. Dėkojame už dovanas!

x Estelle Rogers, visuomeninė, dirbanti įvairiose lietuviškose organizacijose, Lietuvos Vytį 112 kuopos narė, pasiėmė globoti vieną našlaitį Lietuvoje, Vytautą Ūbą iš Viduklės „Lietuvos Našlaidžių Globos“ komitetas Estelle Rogers našlaičio vardu dėkoja už \$150 metinį mokestį. Komiteto adresas: 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629.

(sk)

x Ieškomas tarnautojas-gydytojo kabinete. Reikalinga šiek tiek patyrimo, mokėti naudoti kompiuterį, rašyti mašinėle, tvarkyti kartoteką (filing), priimti pacientus, atsakyti telefonu; taip pat sklandžiai naudoti anglų ir lietuvių kalbas. Kreiptis: Linn Walsh, 312-436-7700.

(sk)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• „Bed & Breakfast – Lithuania“. A guidebook catering to the seasoned and adventurous traveler. Paruošė Genevieve Zalatorius. Tai nepamainomas vadovas, norintiems keliauti į Lietuvą, bet nežinantiesiems, kur geriausia pernaktuoti, kurie restoranai, parduotuvės, įstaigos patikimiausios. Amerikiečiai tokius kelionių vadovus labai mėgsta ir jų yra išspausdinta kone apie kiekvieną įdomesnę krašto vietovę bei valstiją. Lietuviškai toks vadovas spausdintas pirmą kartą. Gaunamas „Drauge“. Kaina 12 dol., pridėdant 2.75 dol. persiuntimo mokestį.

• „Laiškai lietuviams“, 1994 m. liepa-rugpjūtis. Redaktorius Juozas Vaišnys, SJ; leidžia lietuvių žurnalistai Čikagoje; spausdina „Draugo“ spaustuvė, o kompiuteriu žurnalas paruošiamas Jono ir Teresės Bogutų. Šio numerio viršelis – dail. Joanos Plikių-Bružienės, numeris iliustruotas A. Kezio nuotraukomis iš knygos „Dvigubas solis“. „Laiškai lietuviams“ administruoja Aleksandra Likanderienė. Šį kartą rašo: D. Bindokienė, D. Staniskienė, J. Lauriūnas, SJ, A. Saulaitis, SJ, pats redaktorius, M. A. Jurkutė, St. Dzenuškaitė ir kiti.

• „Kultūros barai“, 1994 m., nr. 6. Kultūros ir meno mėnesinis žurnalas, leidžiamas Lietuvos Kultūros ir švietimo ministerijos nuo 1965 m. Vyriausias redaktorius – Bronys Savukynas. Su „Kultūros barais“ užsienio lietuvių jau seniai pažįstami. Nors komunistinėje sistemoje žurnalo tonas buvo gerokai „rausvas“, bet jame vis dėlto nebūlogai atsispindėjo ir tikrosios Lietuvos literatūros bei meno kultūrinės vėsmės. Šiame numeryje (didelio formato, 80 psl.) dėmesį patraukia žvilgsnis į Telesforą Valiauską (Romos Viešulą, Paul Duval), Algio Šimkaus straipsnis apie JAV ir Kanados

Etninių muziejų parodoje Čikagoje prie Lietuvių dailės muziejaus (Lemonte, IL) eksponatų (iš kairės): Birutė Vindašienė, Irena Meilienė, Kleopatra Buinevičienė, Dana Gylėnė ir Romas Kronas.

Nuotr. Indrės Tījūnėlienės

ETNINIŲ MUZIEJŲ DIENA ILLINOIS VALSTIJOJE

Illinois gubernatorius Jim Edgar paskelbė liepos 21 dieną Etninių muziejų dieną. Ta proga Čikagos miesto centre James R. Thompson pastate, kuriame yra įvairios Illinois valstybės įstaigos, įskaitant gubernatoriaus kabinetą, vyko įvairių tautybių muziejų parodėlės. Šiame pastate būna daugiau kaip 9,000 lankytojų per dieną, ir visi galėjo pasidžiaugti apie 40 muziejų išstatytais eksponatais. Tai buvo tik maži pavyzdėliai lobyno, sukaupio šį didelę meilę ir pasiaukojimą kiekvienos tautos muziejuose. Čikaga yra turtinga etninio margumu, tai parodėlėje, einant

lietuvių dainų šventės, Genovaitės Breichmanienės – „Lietuvių išeivijos tautinių šokių šventės“. Kiti bendradarbiai – Lietuvos lietuvių ir kitataučiai. Daug iliustracijų, kai kurios spalvotos.

• „Pensininkas“, 1994 m. liepa. Žurnalą leidžia JAV LB Socialinių reikalų taryba, 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629. Šis adresas yra ir „Pensininko“ administracijos, kuriai vadovauja Elena Sirutienė. Redaktorius – Karolis Milkovaitis. Reikia pažymėti, kad tai labai sumanus ir uolus redaktorius, nes jis kas mėnesį žurnalą pats vienas paruošia: ne tik jo medžiaga, bet ir maketavimą, išrašymą kompiuteriu – spausdinti belieka tik fotografuoti ir spausdinti. Tai tikrai 24 valandų paroje, septynių dienų savaitėje darbas. Ir ko šiame žurnale nėra! Sveikatos patarimų, valgio gaminimo receptų, kronikos, iliustracijų, poezijos ir net straipsnelis apie japonišką „bambukinę pačią“. Idomu pasiskaityti ir nepensininkams.

nuo vieno stalo prie kito, tikrai buvo kuo pasigrožėti bei pasimokyti. Daugumas būdinių prie parodėlių su pasididžiumu vilkėjo savo tautiniais rūbais ir su malonumu bei entuziazmu aiškino praeiviams apie savo kilmę, kultūrą, tautines vertybes.

Tokia paroda vyko sumanią gubernatoriaus asistentės Pat Michalski dėka. Suprantama, tai suteikia teigiamos reklamos gubernatoriui, bet tuo pačiu sudaro progą pasirodyti įvairioms „mažumoms“, kurios bendrai susijungia į Ameriką. Tokias progas reikia mokėti išnaudoti. Buvo kviečiami ir lietuvių.

Jai padėti besiruošiant ir talkinti pačią parodą dieną, Pat Michalski pasikvietė Birutę Vindašienę. Gaila, bet suprantama, dėl laiko stokos ir baimės sugadinti vertingas istorines senienas, sukaupias Šv. Kazimiero seselių vienuolynė, vienuolyno muziejui nebuvo atstovauta, o tai muziejus, kurį tikrai verta pamatyti. Daugelis eksponatų, kruopščiai surinkti seselės Perpetuos, nepabūgusios net ir okupacijos laikais važiuoti į Lietuvą (ji rugpjūčio 14 d. švęs septyniadesimtąjį vienuolyno gyvenimo sukaktuvę). To nepaisant, buvo trys stalai, skirti lietuviams.

Prie Pasaulio lietuvių centro Lietuvių dailės muziejaus stalo budoje Dana Gylėnė, Romas Kronas, Kleopatra Buinevičienė ir Laima Trinkūnienė. Čia matėme ne tik Vilniaus verbų, audinių, medžio drožinių, gražios keramikos, bet ir didelį plakatą su nuotraukomis Jaunimo centro, Balzeko lietuvių kultūros muziejaus, Pasaulio lietuvių centro ir Senelių prieglaudos Šv. Šeimos

Vilos Lemonte. Buvo dalinami LB išleisti lankstinukai apie Lietuvą. Daug žiūrovų atkreipė dėmesį į Danos Gylėnės dėvimus, Aldonos Veselkienės austus, tautinius rūbus. Prie Jaunimo centro Lituanistikos tyrimo instituto stalo Alida Vitaitė, Nijolė Mackevičienė ir Ramunė Račkauskienė su šypseną pasakojo apie išstatytas miniatiūras stakles, Lietuvos kaimo vaizdų nuotraukas ir kitas brangenybes, randamas Institute. Balzeko Lietuvių kultūros muziejus tarp kitataučių kas dieną atlieka neįkainojamą reklamą darbą Lietuvos kultūrai, ekonomikai ir politikai. Šį kartą Danas Lapkus prie muziejaus stalo turėjo daug informacinių lankstinukų, vėliavėlę, Rūpintojėlių, lėlę tautiniais rūbais ir t.t.

Paroda prasidėjo ryte. Po pietų gubernatoriaus dukte Elizabeth Edgar, atstovaudama savo tėvui, sveikstanciam po širdies operacijos, lankėsi prie kiekvieno stalo ir įteikė pažymėjimo lapelį. Paskiau vyko trumpa programėlė – Pat Michalski padėjo susirinkusiems kelių tautų atstovai pareikšti gubernatoriui padėką ir linkėjimus greitai pasveikti, o Elizabeth Edgar, pereinantis mėsos studijavusi Europoje, perdavė savo tėvui, Illinois gubernatoriaus sveikinimą, dalyvavusiems parodoje. Bus spausdinamas leidinys „Historical and Cultural Agencies and Museums in Illinois“ ir dalyvavusieji bus įtraukti į leidinį.

Kai Lietuva buvo okupuota, vertindavome progas garsinti jos vardą, kultūrinį turta, kalbos grožį, gilią senovę ir pavergėjo žiaurias skriaudas. Lygiai taip pat ir šiandien lietuvių kultūros stalo turėjo daug informacinių lankstinukų, vėliavėlę, Rūpintojėlių, lėlę tautiniais rūbais ir t.t. Tai padarome, gerbdami savo tautinius rūbus, kad jie visuomet būtų švarūs ir tvarkingi, o mūsų laikysena juose „pasitempusi“. Tai padarome atidžiai ir apgalvotai, atrenkant eksponatus, kad kuo plačiau pritrauktų visuomenės teigiamą dėmesį. Tai padarome su šypsena, kantrybe ir entuziazmu, besikalbant su žiūrovais. Būna gerai, kai turime išdalinti spausdintos informacijos. Gal verta atsiminti, kad dabar parodoje galime išstatyti ne tik senovės tautodailės, bet ir šiandieninės Lietuvos gamybos, pvz., „Jiesios“ porceliano ir meniškų Vilniaus ar Panevėžio stiklo fabrikų dirbinius, pagerbiant ne tik praeitį, bet parodant dabartinę Lietuvos modernų pritaikomąjį meną.

Etninių muziejų diena gražiai pasisekė. Padėka idėjusiems daug darbo ir rūpestio, atstovaujanti lietuviškiems muziejams Čikagoje.

Indrė Tījūnėlienė

Etninių Čikagos muziejų parodoje, suruoštoje Illinois gub. Jim Edgar įstaigos etiniams reikalams. Iš kairės: Nijolė Mackevičienė, Elizabeth Edgar (gubernatoriaus dukte), Alida Vitaitė ir Ramunė Račkauskienė.

Nuotr. Indrės Tījūnėlienės